

Datum
1 december.2008

Ons kenmerk
2008-577288

Onderdeel
Afd. Bestuurlijke Financiële
Verhoudingen

Inlichtingen
zie onder

Aantal bijlagen
6

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

CIRCULAIRE GEMEENTEFONDS **Van 1 december 2008**

Aan de gemeentebesturen, ter attentie van
de raden en de colleges van B&W

Onderwerp Gemeentefonds

Doelstelling bekendmaking van beleid en
het geven van informatie

**Relatie met andere
circulaires** decembercirculaire van 2008 (2008-436203)

Geldig tot 1 juli 2009

Inlichtingen algemeen: Y. Drese, tel. (070) 426 6277
inhoudelijk: zie internet, eventueel vragen per e-mail

E-mail postbus.gf@minbzk.nl

Internet www.minbzk.nl/gemeentefonds

08122008

VOORWOORD

Hierbij zend ik u, mede namens de minister van Financiën, een Decemercirculaire van het gemeentefonds. Het is geen vaste gewoonte dat de fondsbeheerders in december een circulaire uitbrengen, maar in dit geval is er aanleiding om dat wel te doen.

Ten eerste wil ik u snel duidelijkheid geven over de aanpassing in de maatstaf herindeling. Deze zal worden verruimd conform de aanbevelingen van de commissie -d'Hondt. In hoofdstuk 3 van deze circulaire wordt dit nader toegelicht.

Ten tweede wil ik u een aantal actuele ontwikkelingen en mutaties melden. Vanzelfsprekend zijn deze mutaties onder voorbehoud van definitieve budgettaire kabinetsbesluitvorming over de meerjarenbegroting en parlementaire goedkeuring van de betreffende wetsvoorstellen. Door de introductie van de decentralisatie-uitkeringen in het gemeentefonds is de dynamiek vergroot en is er behoefte aan frequente aanlevering van actuele informatie. Dit is ook aan de orde geweest bij de gemeentebegrotingen en heeft afgelopen zomer geleid tot het verschijnen van een extra Julibrief.

Ten derde wil ik u informeren over de gevolgen van de onrust op de financiële markten voor gemeenten. Een beperkt aantal gemeenten en provincies heeft geld uitgezet bij wat achteraf risicovolle banken bleken te zijn. Mede naar aanleiding hiervan heeft bestuurlijk overleg plaatsgevonden tussen de fondsbeheerders en VNG en IPO. Hierin is afgesproken dat een werkgroep zich zal buigen over de vraag of, en zo ja hoe, de wet Fido moet worden aangepast. Inmiddels heeft de werkgroep advies uitgebracht en heeft het kabinet op basis daarvan besloten om niet over te gaan tot wijzigingen van de wet Fido zelf; wel wordt de lagere regelgeving aangepast. Een uitgebreide toelichting vindt u in de kabinetsreactie, die is geplaatst op de website van het ministerie van BZK.¹

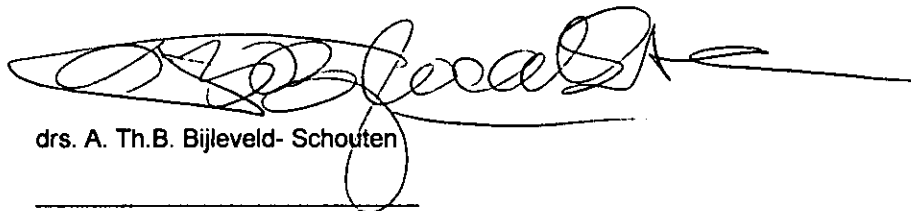
De overheid heeft een aantal maatregelen moeten nemen om de situatie op de financiële markten het hoofd te bieden. De rijksinkomsten en – uitgaven die met deze maatregelen samenhangen, zullen niet worden betrokken bij de bepaling van het accres. Dat heeft het kabinet besloten, in overleg met VNG en IPO. De reden is dat het één op één doorvertalen van deze rijksinkomsten en – uitgaven onbedoelde effecten voor het gemeente- en provinciefonds zou kunnen hebben.

Wel is hierbij tevens met VNG en IPO afgesproken dat transparantie belangrijk is en er zo goed mogelijk inzicht zal worden gegeven in de financiële effecten van de maatregelen.

Over de hoogte van het accres vindt overigens volgens vaste afspraken nog een bestuurlijke wegging met VNG en IPO plaats, die tot een andere einduitkomst kan leiden.

De fondsbeheerders wensen alle gemeentebesturen alvast een voorspoedig 2009.

DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,

drs. A. Th.B. Bijleveld- Schouten

¹ www.minbzk.nl/openbaar_bestuur/financien_provincies_en_gemeenten/persberichten.

08122008

INHOUDSOPGAVE

1.	Uitkeringsjaar 2006.....	1
1.1.	Definitieve vaststelling uitkeringsfactor en bedragen per eenheid.....	1
1.2.	Voorschotbetalingen 2006.....	1
1.3.	Beschikkingen algemene uitkering.....	1
2.	Uitkeringsjaar 2008.....	3
2.1.	Opbouw uitkeringen.....	3
2.2.	Invoeringskosten Wabo.....	5
2.3.	Aanpak jeugdwerkloosheid G4.....	5
2.4.	Elektronisch kinddossier.....	5
2.5.	Groenvoorziening wijken en versterking internationale positie Randstad.....	6
2.6.	Dijkstal II.....	6
2.7.	Algemene uitkering, uitkeringsfactor en bedragen per eenheid.....	6
2.8.	Integratie en decentralisatie-uitkeringen 2008.....	7
2.8.1.	Integratie-uitkering WMO (dure woningaanpassingen).....	7
2.8.2.	Stemproces.....	7
2.8.3.	Innovatietrajecten inburgering.....	7
2.8.4.	Arbeidsvoorwaarde lokaalbestuur.....	8
2.9.	Voorschotbetalingen 2008.....	8
3.	Uitkeringsjaar 2009.....	9
3.1.	Opbouw uitkeringen.....	9
3.2.	Bestuurslasten.....	11
3.3.	Compensatie voor enkele BCF-punten.....	11
3.4.	Vrijwilligers verzekering.....	11
3.5.	Maatstaf herindeling.....	11
3.6.	Algemene uitkering, uitkeringsfactor en bedragen per eenheid.....	12
3.7.	Decentralisatie-uitkeringen 2009.....	12
3.7.1.	Spoorse doorsnijdingen.....	12
3.7.2.	Regeling Stimulering Lokale Klimaatinitiatieven (Slok).....	13
3.7.3.	Preventiebudget.....	13
3.8.	Voorschotbetalingen 2009.....	13
4.	Overige mededelingen.....	15
4.1.	Wetswijzigingen fido (financiering decentrale overheden).....	15
4.2.	Introductie van de verzameluitkering in 2009.....	15
	Bijlage 1 Verdeeltabelen 2008 en 2009.....	17
	Bijlage 2 Decentralisatie-uitkering stemproces 2008.....	22
	Bijlage 3 Decentralisatie-uitkering innovatietrajecten inburgering.....	24
	Bijlage 4 Integratie-uitkering WMO 2008.....	26
	Bijlage 5 Decentralisatie-uitkering regeling Stimulering Lokale klimaatinitiatieven (Slok).....	35
	Bijlage 6 Integratie-uitkering WMO 2009.....	37

1. Uitkeringsjaar 2006

1.1. Definitieve vaststelling uitkeringsfactor en bedragen per eenheid

Wij stellen de uitkeringsfactor voor het jaar 2006 definitief vast op 1,329. Dit is één punt hoger dan de stand van de septembercirculaire van 2007, als gevolg van verdeling van verdeelreserve. Dit heeft een structureel effect voor jaren na 2006. Dit effect is verwerkt in de septembercirculaire van 2008.

De definitieve cijfers over de OZB-waarde 2006 gaven geen aanleiding tot aanpassing van de uitkeringsfactor.

1.2. Voorschotbetalingen 2006

In de betaalmaand december 2008 wordt de bevoorschotting voor het uitkeringsjaar 2006 aangepast op grond van de informatie in § 1.1.

1.3. Beschikkingen algemene uitkering

In paragraaf 2.3 van de septembercirculaire 2008 hebben wij u geïnformeerd over de vaststelling van de algemene uitkering 2006 en de integratie- en decentralisatie-uitkeringen. De verwachting is dat de vaststelling van het Besluit tot wijziging van het Besluit financiële verhouding 2001 en van de besluiten voor de decentralisatie- en integratie-uitkeringen pas in de loop van 2009 zal plaats vinden.

De desbetreffende beschikkingen zullen daarna opgemaakt worden.

2. Uitkeringsjaar 2008

2.1. Opbouw uitkeringen

Tabel 2.1 vermeldt de opbouw van de uitkeringen 2008 na actualisering ten opzichte van de septembercirculaire van 2008. De tabel gaat uit van de uitkeringen 2007 na de nacalculatie in de maartcirculaire 2008, € 13.593,500 miljoen. De taakmutaties zijn gegroepeerd naar de clusters.

Tabel 2.1 Opbouw uitkeringen 2008 (mln €)

	Raming deze circulaire ¹	§	september circulaire van 2008 ²
Uitkeringen 2007 (begin stand)	13.593,500		
algemene mutaties			
- accres	1.011,784		
- accres (gerichte verdeling, ingroeiregeling OHV)	-8,500 @		
- accres (gerichte verdeling, invoeringskosten Wabo)	-22,000	§2.2	#
- vrijval gericht accres suppletie-uitkering OZB	22,543 @		
- behoedzaamheidsreserve, inhouding	-208,739 @		
- behoedzaamheidsreserve, uitkering	pm		
- nacalculatie 2007 (incidenteel effect)	-39,766 @		
- nacalculatie 2007 (structureel effect)	-39,766 @		
- verschuiving uitname BCF van 2006 naar 2007	75,000 @		
- administratieve lasten BCF	-4,600 @		
- A+O fonds	-0,248 @		
- motie-Mosterd	3,642 @		
- nettering van specifieke uitkeringen ³	36,931 @		
- Europese Dienstenrichtlijn	-0,930 @		
- correctie op DU-nationale actieplan sport en bewegen ⁴	0,618		#
- waarderingskamer	-0,100 @		
	825,869		
cluster eigen Inkomsten			
- suppletie-uitkering afschaffing OZB woningen gebruikers	-22,543 @		
	-22,543		
cluster werk en inkomen			
- digitaal klantdossier	-15,100 @		
- armoede bestrijding: maatschappelijke participatie kinderen	40,000 @		
- armoedebestrijding en schuldhulpverlening	-12,400 @		
- aanpak jeugdwerkloosheid G4	4,000	§2.3	#
- programmatisch handhaven	-1,500 @		
	15,000		
cluster zorg			
- elektronisch kinddossier	10,000	§2.4	5,000
- kinderopvang inburgeraars	15,400 @		
- versterking kwaliteit en toezicht kinderopvang	3,000 @		
- wachtlijsten buitenschoolse opvang	5,000 @		
- maatschappelijke stage	4,700 @		
- kinderopvang sociaal medische problematiek	1,124 @		
- polarisatie en radicalisering	-0,400 @		
- ceremonie verkrijging Nedertandschap	-2,300 @		
	36,524		

(voortzetting op de volgende bladzijde)

1 Het teken @ geeft aan dat dit onderdeel in voorgaande circulaire wordt toegelicht.

2 De vergelijking met de septembercirculaire is alleen opgenomen als de raming van het betreffende onderdeel is gewijzigd. Het teken # geeft een onderdeel aan dat niet werd geraamd in die circulaire.

3 Omdat dit bedrag niet is te splitsen naar de clusters is deze opgenomen onder de algemene mutaties.

4 Technische correctie.

Tabel 2.1 Opbouw uitkeringen 2008 (vervolg)

	Raming deze circulaire ¹	September circulaire § van 2008 ²	
cluster educatie			
- ingroeieregeling OHV	8,500 @		
- leerlingenvervoer	<u>-0,454 @</u>		
		8,046	
cluster openbare orde en veiligheid			
- mannenopvang	0,800 @		
- huisverbod bij huiselijk geweld	<u>0,900 @</u>		
		1,700	
cluster oudheid			
- bescherming archeologisch erfgoed (structureel toevoeging)	4,233 @		
- Excessieve opgravingsregeling	<u>1,250 @</u>		
		5,483	
cluster bevolkingszaken			
- aanvullende middelen i.v.m. Provinciale verkiezingen	-0,335 @		
- GBA	<u>-1,848 @</u>		
		-2,183	
cluster wegen en water			
- VBS waterweggebied	<u>4,940 @</u>		
		4,940	
cluster Groen			
- groene voorziening wijken	<u>1,000</u>	§2.5	#
		1,000	
cluster kunst en ontspanning			
- versterking internationale positie Randstad	<u>0,100</u>	§2.5	#
		0,100	
cluster fysiek milieu			
- activiteitenbesluit	1,900 @		
- invoeringskosten WABO	37,000	§2.2	#
- E-PRTR	<u>0,504 @</u>		
		39,404	
cluster bestuursorganen			
- professionaliseringsfonds burgemeesters	- @		
- Dijkstal II	<u>9,100 @</u>		
		9,100	
cluster overig/algemene ondersteuning			
- afloop verfijning monumenten	-10,803 @		
- btw-component WOZ-kosten	-2,540 @		
- bestuurlijke boete	<u>- @</u>		
		-13,343	
Integratie- en decentralisatie-uitkeringen (excl. WMO)			
- Mutaties van invloed op omvang GF	<u>162,363</u>	§2.8	156,199
		162,363	
Uitkeringen (excl. Wmo)		14.664,960	14.633,078
waarvan			
- algemene /aanvullende uitkeringen	14.342,347		14.316,629
- integratie, decentralisatie-uitkeringen	238,718		232,554
- suppletie-uitkering verdeelmodel 2008	0,486 @		
- suppletie-uitkering afschaffing OZB woning gebruikers	<u>83,409 @</u>		
- Wmo	1.469,545	§2.8.1	1.460,545

In de tabel is te zien dat bedragen rechtstreeks vanuit het accres worden 'overgeheveld' naar een bepaald cluster. Bijvoorbeeld: er wordt 8,5 miljoen vanuit het accres rechtstreeks ondergebracht bij het cluster educatie, in verband met de ingroeieregeling onderwijshuisvesting (OHV).

In de volgende paragrafen worden de mutaties toegelicht, voor zover dat nog niet is gebeurd in eerdere circulaire's.

2.2. Invoeringskosten Wabo

De invoeringskosten van de Omgevingsvergunning bedragen € 62 miljoen. Daarvan wordt € 40 miljoen door het ministerie van VROM vergoed. Voor de overige € 22 miljoen hebben de fondsbeheerders het accres aangewezen als dekking. Dat is mogelijk, doordat de prognose voor het accres 2008 bij najaarsnota hoger bleek uit te vallen dan in de mei-circulaire verwacht. U bent daarover in de septembercirculaire 2008 reeds geïnformeerd (zie hoofdstuk 1.1. het extra accres in 2008 is daar geraamd op € 47,5 miljoen). De fondsbeheerders hebben van deze extra ruimte dus € 22 miljoen aangewezen als dekking voor de invoeringskosten Wabo. Daarenboven wordt door het ministerie van VROM een opleiding verzorgd voor gemeente- en provincieambtenaren, wordt er een ICT-instrument ontwikkeld, ter beschikking gesteld en beheerd en wordt er een kennisplein en een helpdesk verzorgd.

De eenmalige bijdrage van € 62 miljoen wordt gesplitst in twee delen. Een bedrag van € 37 miljoen wordt nu in 2008 nog aan het cluster fysiek milieu toegevoegd en wordt verdeeld via de maatstaven van het cluster fysiek milieu. De resterende € 25 miljoen zal – met dezelfde verdeelwijze - in 2009 aan de gemeenten worden uitgekeerd. Conform de vigerende regelgeving (bekostiging FES) zal dit door middel van een specifieke uitkering gebeuren.

2.3. Aanpak jeugdwerkloosheid G4

De staatssecretaris van SZW stelt aan de G 4 een bedrag van in totaal 4 miljoen beschikbaar (d.w.z 1 miljoen per gemeente) voor de uitvoering van banenplannen voor allochtone jongeren.

De staatssecretaris heeft hierover afspraken gemaakt met de wethouders van de G4 in de Participatietop van juni 2007 Die afspraken betreffen de versterking van regionale samenwerking.

Voor een belangrijk deel rusten deze afspraken op het SER-advies "Niet de afkomst, maar de toekomst" (feb. 2007). Daarin wordt sterk aangedrongen op een betere begeleiding en bemiddeling van allochtone jongeren naar werk. De SER adviseert te komen tot regionale banenplannen voor meer en duurzame arbeidsparticipatie van die jongeren die nu nog teveel aan de kant staan. In de kabinetsreactie op het SER-advies heeft het kabinet toegezegd zich in te gaan zetten voor banenplannen op lokaal en regionaal niveau om meer allochtone jongeren naar (leerwerk)banen te bemiddelen.

Het bedrag zal worden verdeeld via vaste bedragen G 4 binnen de cluster werk en inkomen.

2.4. Elektronisch kinddossier

Om de invoering van het EKD JGZ niet te laten stagneren is het noodzakelijk de achterstand op ICT-gebied bij de GGD'en en thuiszorginstellingen snel weg te werken. Hiertoe wordt voor het jaar 2008 incidenteel € 5 miljoen extra aan het gemeentefonds toegevoegd voor het EKD JGZ. Deze middelen zijn in aanvulling op de € 5 miljoen voor 2008 voor het EKD JGZ die bij septembercirculaire 2007 (§ 5.3) reeds aan het gemeentefonds waren toegevoegd. De middelen worden verdeeld met de maatstaf jongeren binnen het cluster maatschappelijke zorg.

2.5. Groenvoorziening wijken en versterking internationale positie Randstad

Dit onderwerp is alleen relevant voor de gemeenten Rotterdam en Amsterdam.

Er is een politieke toezegging gedaan de groenvoorzieningen in de wijk te verbeteren. De Rotterdamse wijk Vreewijk zal een bijdrage ontvangen van € 1 miljoen in het kader van de inzet vanuit het ministerie van OCW in de 40 prachtwijken. De prachtwijken zijn een speerpunt in de architectuurvisie en de aanpak Vreewijk een pilot in de modernisering monumentenzorg. Het geld is bedoeld voor de aanpak van één van de cultuurhistorische dragers van de wijk: de groenaanleg. Dit is in het kader van een convenant toegezegd aan Rotterdam. Het bedrag wordt verdeeld via vast bedrag Rotterdam.

In het Urgentieprogramma Randstad wordt in overleg met het ministerie van OCW ook een cultureel programma ontwikkeld. De nadruk ligt daarbij op versterking van de internationale positie van de Randstad. Tijdens een ambtsgesprek op 11 juni jl. in Amsterdam zijn afspraken gemaakt voor het aanstellen van een 'kwartiermakende marketeer'. De G4 hebben zich bereid verklaard hiervoor ieder € 50.000 beschikbaar te stellen. OCW en het Programma Randstad Urgent is gevraagd dit bedrag te matchen. Het ministerie van OCW stelt hiervoor een bedrag van € 100.000 beschikbaar. Het bedrag wordt verdeeld via vast bedrag Amsterdam.

2.6. Dijkstal II

Naar aanleiding van de eerste twee adviezen van de commissie Dijkstal is voorgesteld het ministersalaris met 30% te verhogen en de salarissen van de andere ambtsdragers procentueel aan dit salaris te koppelen. Er ontstaat dan voor alle politieke ambtsdragers één beloningsstructuur.

Met de invoering van de beloningsstructuur verhogen ook de salarissen van de gemeentelijke ambtsdragers. Om die reden is met ingang van 2008, op basis van een berekening met 2006 als basisjaar, een structurele reeks van € 18,7 mln. aan de begroting van het gemeentefonds toegevoegd. In de meicirculaire (§ 2.12) is reeds aangegeven dat op basis van het Coalitieakkoord is voorgesteld het ministersalaris met ingang van 2008 met 10% te verhogen en een Commissie van Wijzen over de fasering van de verdere verhoging tot 130% te laten beslissen. Op grond van dit voorstel is in 2008 nog niet het volledige bedrag van € 18,7 mln. nodig, maar € 9,1 mln. Voor het verschil ad € 9,6 mln. is het budget over 2008 reeds verlaagd. De wetsvoorstellen zijn op dit moment nog niet door de Tweede Kamer behandeld. In geval de behandeling door de Kamer gevolgen heeft voor de financiële aspecten (voor 2008) zal dit op een later moment worden verwerkt.

2.7. Algemene uitkering, uitkeringsfactor en bedragen per eenheid

Inclusief de aanvullende uitkering bedraagt de algemene uitkering (exclusief WMO) over het jaar 2008 naar huidig inzicht € 14.342,347 miljoen. De uitkeringsfactor stellen wij voorlopig vast op 1,471. Dat is 2 punten (0,002) lager dan de stand van de septembercirculaire. Dit veroorzaakt door de gerichte verdeling van het accres in verband met de invoeringskosten Wabo. De uitkeringsbasis is niet geactualiseerd ten opzichte van septembercirculaire.

De bedragen per eenheid op de verdeelmaatstaven volgens de huidige stand treft u aan in de Verdeeltabel 2008 in de bijlage 1.

2.8. Integratie en decentralisatie-uitkeringen 2008

2.8.1. Integratie-uitkering WMO (dure woningaanpassingen)

In eerdere circulaire (zie septembercirculaire van 2006, paragraaf 5.11 en de juni-circulaire van 2007 paragraaf 3.16) is toegelicht dat het budget voor Dure Woningaanpassingen in 2007 nog in zijn geheel nodig zou zijn voor declaraties uit voorgaande jaren. Daarbij werd aangegeven dat naar verwachting ook een belangrijk deel van het budget 2008 hiermee gemoeid zou zijn, maar dat het deel dat niet meer nodig zou zijn, zou vrijvallen en toegevoegd worden aan het gemeentefonds (septembercirculaire van 2006 pag. 27). Naar verwachting zal dan in de komende jaren steeds minder van het budget nodig zijn voor declaraties uit voorgaande jaren en zal er steeds meer aan het gemeentefonds worden toegevoegd.

Inderdaad is nu gebleken dat in 2008 een deel van het budget niet meer nodig is voor het afhandelen van lopende verplichtingen voor woningaanpassingen over de jaren vóór 2007. Het gaat om middelen ter hoogte van € 9 miljoen. Deze worden toegevoegd aan het Wmo-budget 2008 en worden objectief verdeeld.

Deze toevoeging is structureel en geldt dus ook voor 2009 en verdere jaren. Het kan zijn dat er in 2009 daarbovenop weer een nieuw stukje van de middelen vrijvalt. Daar valt echter op dit moment geen zekere uitspraak over te doen.

Bijlage 4 bevat een overzicht van de gemeenten en de integratie-uitkering wmo 2008.

2.8.2. Stemproces

Het kabinet heeft naar aanleiding van het rapport van de Adviescommissie Inrichting verkiezingsproces besloten dat er niet meer elektronisch gestemd zal worden bij de verkiezingen die onder de werking van de Kieswet vallen. Over de financiële consequenties van deze beslissing is in het bestuurlijk overleg financiële verhoudingen (Bofv) van 9 april 2008 gesproken. Dit mede naar aanleiding van een inventarisatie van de VNG over de omvang van het restant aan boekwaarde van de NEDAP-stemmachines die het eigendom zijn van de gemeenten.

Op basis van een nadere inventarisatie door het ministerie van BZK onder de gemeenten is berekend dat voor in totaal € 4,508 mln. de betreffende gemeenten een vergoeding krijgen uitgekeerd voor de restant boekwaarde. Dit zal geschieden d.m.v. een éénmalige decentralisatie-uitkering in het gemeentefonds. De betreffende gemeenten zijn hierover reeds door het ministerie van BZK geïnformeerd. Bijlage 2 bevat een overzicht van de gemeenten en de vergoeding.

2.8.3. Innovatietrajecten inburgering

De minister voor WWI heeft aan een beperkt aantal gemeenten financiële middelen toegezegd voor de uitvoering van een aantal innovatietrajecten, in het kader van het Deltaplan inburgering. In 2008 is voor de uitvoering van de innovatietrajecten een bedrag van € 2.550.000 beschikbaar gesteld door de minister voor Wonen, Wijken en Integratie. Dit geld wordt als volgt verdeeld over de drie innovatietrajecten:

- Wijkgerichte inburgering : € 1.600.000
- Inburgering en ondernemerschap: € 600.000
- Persoonlijk inburgeringsbudget : € 350.000

In de meicirculaire 2009 worden de gemeenten die participeren in deze innovatietrajecten en derhalve een financiële bijdrage van het Rijk ontvangen nader geïnformeerd over de hoogte van een eventuele uitkering in volgende jaren. De omvang van de decentralisatie-uitkering voor uw gemeente vindt u in bijlage 3.

2.8.4. Arbeidsvoorwaarde lokaalbestuur

De Belastingdienst heeft het gebruik van dienstauto's bij gemeenten onderzocht. Er zijn destijds achtendertig grote en middelgrote gemeenten geselecteerd voor onderzoek naar het dienstautogebruik door burgemeesters. Bij een aantal gemeenten zijn naheffingen opgelegd voor het gebruik van de dienstauto anders dan uit hoofde van het ambt (naar nevenfuncties niet qualitate qua). Voor de fiscale bijtellingsregeling geldt dit gebruik namelijk als privégebruik.

Onderkend is dat er bij betrokkenen onduidelijkheid was over de implicaties van de geldende voorschriften. Daarnaast waren benodigde rittenregistraties niet meer toereikend. Het kabinet heeft daarom besloten om in geval van naheffing voor de periode 2002 tot en met 2005 een compensatie te bieden. Deze compensatie geschiedt vanuit de bijzondere werkgeverspositie van het Rijk ten aanzien van de burgemeesters.

Voor de financiering van deze compensatie is een voorziening getroffen in het Gemeentefonds. Gemeenten die op verzoek van de minister BZK hebben aangetoond dat hun een naheffing is opgelegd, zullen door middel van een zogenoemde decentralisatie-uitkering nog dit jaar worden gecompenseerd. Het is helaas niet alle betrokken gemeenten gelukt om voordat de laatste hand werd gelegd aan deze circulaire de gevraagde opgave te doen. De betaling aan die gemeenten waarvan de opgave begin december is beoordeeld, zal nog handmatig dit jaar worden verwerkt. In de maartcirculaire zullen wij u nader informeren over het totaalbeeld.

2.9. Voorschotbetalingen 2008

De gegevens uit deze circulaire leiden tot aanpassing van de voorschotbetalingen over 2008. Het betreft bijstellingen van de bedragen per eenheid (zie bijlage 1) en de decentralisatie-uitkeringen, die met ingang van de betaalmaand december 2008 geëffectueerd zullen worden.

3. Uitkeringsjaar 2009

3.1. Opbouw uitkeringen

Tabel 3.1 vermeldt de opbouw van de uitkeringen 2009 na actualisering ten opzichte van de septembercirculaire van 2008. Ze gaat uit van het bedrag van uitkeringen van € 14.664,960 miljoen dat voor 2008 is geraamd in paragraaf 2.1. De taakmutaties zijn gegroepeerd naar de clusters.

In de volgende paragrafen worden de mutaties toegelicht, voorzover dat nog niet gebeurde in eerdere circulaire.

Tabel 3.1 Opbouw uitkeringen 2009 (mln €)

	Raming deze circulaire ¹	September circulaire van 2008 ²
	§	#
Uitkeringen 2008 (begin stand)	14.664,960	14.633,078
algemene mutaties		
- accres	1.220,071	
- accres (gerichte verdeling, ingroei-regeling OHV)	-8,500 @	
- accres (gerichte verdeling, invoeringskosten Wabo)	22,000	§2.2 #
- vrijval gericht accres suppletie-uitkering OZB	23,670 @	
- behoedzaamheidsreserve (inhouding)	pm	
- behoedzaamheidsreserve (uitkering)	pm	
- nacalculatie 2007 (incidenteel effect)	39,766 @	
- A+O fonds	-0,421 @	
- centrale voorziening officiële publicaties (CVOP)	-0,350 @	
- correctie op DU-nationale actieplan sport en bewegen	-0,618	#
- waarderingskamer	pm	
	1.295,618	
cluster eigen Inkomsten		
- suppletie-uitkering afschaffing OZB woningen gebruikers	-23,670 @	
	-23,670	
cluster Werk en Inkomen		
- langdurigheidstoelage	40,000 @	
- ketensamenwerking werk en inkomen	-25,000 @	
- digitaal klantdossier	15,100 @	
- aanpak jeugdwerkloosheid G4	-4,000	§2.3 #
- BCF	0,960	§3.3 #
- armoedebestijding en schuldhulpverlening	-4,000 @	
	23,060	
cluster zorg		
- anti-discriminatievoorzieningen ³	2,989 @	
- maatschappelijke stage	10,100 @	
- wachtlijsten buitenschoolse opvang	-5,000 @	
- kinderopvang inburgeraars	-7,700 @	
- wmo i.v.m. ondersteunende begeleiding psycho-sociaal	17,000 @	
- BCF	1,336	§3.3 #
- vrijwilligers verzekering	4,000	§3.4 #
- elektronisch kinddossier	0,000	§2.4 5,000
	22,725	
cluster educatie		
- BCF	0,254	§3.3 #
- ingroei-regeling OHV	8,500 @	
	8,754	

(voortzetting op de volgende bladzijde)

1 Het teken @ geeft aan dat dit onderdeel in voorgaande circulaire wordt toegelicht.

2 De vergelijking met de septembercirculaire is alleen opgenomen als de raming van het betreffende onderdeel is gewijzigd. Het teken # geeft een onderdeel aan dat niet werd geraamd in die circulaire.

3 Vanaf 2008 geïntegreerd in de algemene uitkering. De totale omvang is € 6 miljoen.

Tabel 3.1 Opbouw uitkeringen 2009 (vervolg)

	Raming deze circulaire ¹	September circulaire van 2008 ²	
		§	#
cluster openbare orde en veiligheid			
- huisverbod bij huiselijk geweld	0,300 @		
- Wetsvoorstel Veiligheidsregio's	pm		
- BCF	1,224	§3.3	#
- C2000	-		
		1,524	
cluster fysiek milieu			
- activiteitenbesluit	-1,900 @		
- invoeringskosten WABO	-37,000	§2.2	#
- WABO	pm		
- BCF	0,671	§3.3	#
- E-PRTR	-0,090 @		
		-38,319	
cluster Groen			
- BCF	2,486	§3.3	#
- groene voorziening wijken	-1,000	§2.5	#
		1,486	
cluster kunst en ontspanning			
- BCF	0,348	§3.3	#
- versterking internationale positie Randstad	-0,100	§2.5	#
		0,248	
cluster wegen en water			
- BCF	7,650	§3.3	#
- Topografie	-0,810 @		
- VBS waterweggebied	-2,470 @		
		4,370	
cluster bestuursorganen			
- Dijkstal II	9,600 @		
		9,600	
cluster VHROSV			
- BCF	1,757	§3.3	#
		1,757	
cluster oudheid			
- BCF	0,220	§3.3	#
		0,220	
cluster riolering			
- BCF	2,706	§3.3	#
		2,706	
cluster reiniging			
- BCF	5,050	§3.3	#
		5,050	
cluster bevolkingszaken			
- BCF	0,428	§3.3	#
		0,428	
cluster overig/algemene ondersteuning			
- overheveling WOZ kosten	73,540 @		
- indexatie overheveling WOZ kosten	pm @		
- btw-component WOZ-kosten	2,540 @		
- BCF	3,910	§3.3	#
- vermindering bestuurslasten	-11,200 @		
		68,790	
Integratie- en decentralisatie-uitkeringen (excl. WMO)			
- Mutaties van invloed op omvang GF	-9,535	§3.7	-3,996
		-9,535	
Uitkeringen (excl. WMO)		16.039,772	16.006,147
waarvan			
- algemene /aanvullende uitkeringen	15.753,992		15.720,992
- integratie, decentralisatie-uitkeringen	223,482		222,857
- suppletie-uitkering verdeelmodel 2008	2,559 @		
- suppletie-uitkering afschaffing OZB woningen gebruikers	59,739 @		
Wmo	1.515,953	§2.8.1	1.506,953

3.2. Bestuurslasten

Het kabinet heeft vorig jaar bij augustusbesluitvorming afspraken gemaakt over een verlaging van de lokale bestuurskosten met € 90 miljoen vanaf 2011. Afgelopen voorjaar is gebleken dat deze taakstelling niet in volle omvang haalbaar was en dat de alternatieve maatregelen (waaronder vermindering van het aantal raadsleden en wethouders) minder opleveren. Het kabinet heeft toen een besparingsverlies van € 49,1 miljoen geaccepteerd. Er restte daarmee nog een taakstelling van € 40,9 miljoen met ingang van 2011. Een gedeelte hiervan (€ 11,2 miljoen) is ingevuld door efficiencywinst behaald door SiSa (reeds vanaf 2009) en is in de begroting 2009 verwerkt. U bent daarover eerder geïnformeerd bij meicirculaire 2008 (§ 3.11). Over het restant van de taakstelling is in het Bofv tussen Rijk en VNG/IPO van 11 september afgesproken dat het kabinet het restant als besparingsverlies voor zijn rekening neemt. De uitname komt dus te vervallen. Daar staat wel tegenover dat een door de VNG geclaimde compensatie voor enkele specifieke gevolgen van het BTW compensatiefonds (namelijk de gevolgen van de EU-subsidies en van de controles door de Belastingdienst), van in totaal € 30 miljoen ook komt te vervallen. Zie paragraaf 3.3.

3.3. Compensatie voor enkele BCF-punten

In ruil voor het schrappen van de uitname voor bestuurslasten met ingang van 2011 zal geen compensatie worden verstrekt voor enkele specifieke kosten die het gevolg zijn van het BCF. Het gaat om de gevolgen van EU subsidies en van de controles door de Belastingdienst. De fondsbeheerders erkennen echter, dat in de jaren 2009 en 2010 deze compensatie dan wel van toepassing is. Daarom wordt een toevoeging aan de fondsen gedaan van € 30 miljoen in 2009 en € 8,5 miljoen in 2010. Van de € 30 miljoen in 2009 gaat € 29 miljoen naar het gemeentefonds en € 1 miljoen naar het provinciefonds. Dezelfde verhouding van deze verdeelsleutel zal gelden voor het bedrag in 2010.

Deze toevoeging wordt verdeeld op dezelfde wijze als die waarop de uitname voor het BCF heeft plaatsgevonden, waarbij uit elk gemeentefondscluster een uitname heeft plaatsgevonden.

3.4. Vrijwilligers verzekering

Er wordt € 4 mln. structureel aan het gemeentefonds toegevoegd als bijdrage aan gemeenten voor het verzekeren van vrijwilligers in hun gemeente. De verdeling vindt plaats via de maatstaf inwoners binnen het cluster maatschappelijke zorg.

3.5. Maatstaf herindeling

In het gemeentefonds is de verdeelmaatstaf herindeling opgenomen. De Interbestuurlijke Taakgroep Gemeenten, de zogeheten commissie D'Hondt, heeft geadviseerd om deze te verruimen. Bij een fusie van gemeenten wordt het vaste bedrag dat iedere gemeente eerst afzonderlijk ontving teruggebracht tot één vast bedrag voor de nieuwe gemeente. De commissie D'Hondt heeft geadviseerd om de maatstaf zo te verruimen dat de vaste voet (vast bedrag) op basis van twee bestuursperiodes, dus acht jaar, wordt bepaald.

Ook binnen de integratie-uitkering WMO is een vast bedrag opgenomen per gemeente. Net als in het maatstavenstelsel leidt dit bij herindeling tot een vermindering van de totaal te

ontvangen middelen door de nieuwe gemeente ten opzichte van wat de oude gemeenten bij elkaar opgeteld ontvangen. Om aan deze daling te wettigen wordt het vaste bedrag van de WMO op vergelijkbare wijze meegenomen in de aangepaste maatstaf herindeling (vast bedrag WMO loopt acht jaar door).

De nieuwe maatstaf herindeling (met ingang van uitkeringsjaar 2009) wordt:

- het aantal gemeenten waarmee het totaal aantal gemeenten ten gevolge van de samenvoeging wordt verminderd vermenigvuldigd met € 2.245.440²;

De rest van de maatstaf herindeling blijft ongewijzigd en wordt als volgt berekend:

- het aantal inwoners van de betrokken gemeenten in het jaar voorafgaand aan de samenvoeging verminderd met het aantal inwoners van de bij de samenvoeging betrokken gemeente met het grootste aantal inwoners. De uitkomst van deze berekening wordt vermenigvuldigd met € 53,29;
- de twee bovenstaande berekende bedragen moeten nog worden vermenigvuldigd met de uitkeringsfactor van het gemeentefonds die geldt in het jaar van de herindeling.

Het berekende bedrag wordt uitgekeerd in 4 jaarlijkse termijnen: 40% van het bedrag in het uitkeringsjaar waarin de gemeentelijke samenvoeging plaatsvindt en 20% van het bedrag in elk van de drie daarop volgende uitkeringsjaren.

3.6. Algemene uitkering, uitkeringsfactor en bedragen per eenheid

Inclusief de aanvullende uitkering bedraagt de algemene uitkering over het jaar 2009 naar huidig inzicht € 15.753,992 miljoen.

De voorlopige bedragen per eenheid op de verdeelmaatstaven volgens de huidige stand treft u aan in de Verdeeltabel 2009 in bijlage 1.

3.7. Decentralisatie-uitkeringen 2009

3.7.1. Spoorse doorsnijdingen

Middels de Regeling eenmalige uitkering spoorse doorsnijdingen is, zoals blijkt uit de evaluatie van de eerste tranche spoorse doorsnijdingen, aan meer dan 60 projecten in totaal ruim € 240 miljoen uitgekeerd. Deze projecten hebben als doel het opheffen of verminderen van de barrièrewerking van het spoor, ook wel spoorse doorsnijdingen genoemd. Mede door dit succes heeft het kabinet, via de Begroting 2009, voor een tweede tranche spoorse doorsnijdingen € 141 miljoen ter beschikking gesteld. Deze aankondiging is reeds opgenomen in de Sisa-nieuwsbrief van 16 oktober jl. en zal ook in november/december 2008 in de Staatscourant en via V&W-circulaire worden aangekondigd. Ook deze tweede tranche is erop gericht decentrale overheden te stimuleren om bestaande plannen op korte termijn uit te voeren. Het doel van de regeling blijft het toekennen van een uitkering voor de uitvoering van projecten die moeten leiden tot het opheffen of verminderen van knelpunten rondom het spoor. De inhoudelijke criteria (Stedelijke bereikbaarheid, Kwaliteit leefomgeving, Veiligheid en Spoorgebruik) blijven gehandhaafd, waarbij de plannen tenminste moeten scoren op Stedelijke

² Op basis van het vaste bedrag voor iedere gemeente (algemene uitkering en WMO) en de uitkeringsfactor 2009 stand septembercirculaire van 2008.

bereikbaarheid en één van de andere criteria. Gemeenten zijn ten aanzien van de criteria zelf verantwoordelijk voor een volledige aanvraag en moeten onveranderd aantonen dat het project voor honderd procent financieel gedekt is, inclusief een VenW-uitkering van ten hoogste 25 procent.

Onder meer op basis van de evaluatie van de eerste tranche is besloten om de uitvoering van de tweede tranche op enkele punten te wijzigen:

De uitkeringen zullen als een decentralisatie-uitkering via het Gemeentefonds lopen. Dit vermindert de administratieve lastendruk voor gemeenten.

De aanvragen worden door V&W op volgorde van binnenkomst beoordeeld voor zover het budget toereikend is (was een rangorde). Het moment van indienen van de aanvraag is daarom van belang. Eind november is in de Staatscourant de datum van openstelling aangegeven. Ook via de V&W-website is dit gecommuniceerd. Onvolledige aanvragen worden pas in behandeling genomen en beoordeeld zodra zij volledig zijn en mits er nog budget beschikbaar is.

De maximale VenW-bijdrage is € 15 miljoen.

Een project mag nu wel reeds opgenomen zijn in het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT). Hierbij geldt dat de totale uitkering (inclusief taakstellend budget in het MIRT) van VenW nooit meer dan 25 procent van de subsidiabele kosten zal bedragen en beperkt wordt tot een maximum van € 15 miljoen.

Projecten die reeds uit de eerste tranche een uitkering hebben ontvangen worden uitgesloten van de tweede tranche.

3.7.2. Regeling Stimulering Lokale Klimaatinitiatieven (Stok)

In de septembercirculaire (§ 7.20) is bekend gemaakt dat de minister van VROM geld beschikbaar stelt in het kader van structurele initiatieven voor duurzame en efficiënte energievoorziening en de reductie van broeikasgassen. Er gaat in totaal 31,5 miljoen naar het gemeentefonds voor de jaren 2009, 2010 en 2011. In de bijlage 5 wordt een overzicht gegeven van gemeenten en voorschotten die in de betaalmaand januari bevoorschot worden.

3.7.3. Preventiebudget

Het ministerie van WWI heeft in zijn brief van 5 november 2008, DGWWI/W2008102882, de G31-gemeenten nadere informatie verstrekt over de toekenning van de zogenaamde preventiebudgetten. Met die brief wordt de eerste tranche van € 30 miljoen opengesteld voor het indienen van aanvragen door de G31-gemeenten. De toekenning uit de eerste tranche zal in de eerste helft van 2009 plaatsvinden. De verstrekking vindt plaats via een decentralisatie-uitkering. De verdeling wordt in de septembercirculaire bekend gemaakt.

3.8. Voorschotbetalingen 2009

De voorschotbetalingen op de algemene uitkering over 2009 zullen in beginsel gebaseerd worden op de voorlopige uitkeringsfactor (stand septembercirculaire van 2008) en de voorlopige bedragen per eenheid, die in deze circulaire zijn vermeld in bijlage 1. Voor de uitbetaling van de voorschotten vanaf januari 2009 worden in beginsel de basisgegevens overgenomen van het jaar 2008.

4. Overige mededelingen

4.1. Wetswijzigingen fido (financiering decentrale overheden)

Het wetsvoorstel wijzigingen wet financiering decentrale overheden (Wet fido) is op 2 oktober 2008 zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen door de Tweede Kamer. De Eerste Kamer heeft het voorstel op 28 oktober 2008 als hamerstuk afgedaan. Het wetsvoorstel zal nu in het Staatsblad worden geplaatst, en zal als wet worden ingevoerd met ingang van 1 januari 2009.

Verder merk ik op dat, naar aanleiding van de BZK-fido-circulaire van maart 2008, Gedeputeerde Staten van Limburg in een circulaire van 29 augustus 2008 een informatieperiode voor kasgeldgegevens hebben voorgesteld, die desgewenst breder zou kunnen worden toegepast. Limburg verzoekt om de kwartaalinformatie over de kasgeldlimiet in de begroting niet over het meest recente kalenderjaar te geven maar over een zo recent mogelijke jaarperiode, namelijk over de laatste twee kwartalen van begrotingsjaar t-2 en de eerste twee kwartalen van t-1.

In verband met de onrust op de financiële markten heeft een daartoe ingestelde ad-hoc werkgroep aanpassing onderzocht van de Wet fido en de daarop gebaseerde Ministeriële regeling: "Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden" (Ruddo) om uitzettingsrisico's in de toekomst verder in te perken. Op basis van dit onderzoek is het kabinet voornemens om alleen de Ruddo aan te passen en om aan het einde van dit jaar nadere voorstellen te doen voor de volgende punten:

- beperken van het landencriterium tot EU of Eurozone, indien internationaalrechtelijk mogelijk;
- inperken van verkapt "near banking";
- differentiëren naar looptijd uitzettingen van de rating-eisen aangaande de tegenpartij.

4.2. Introductie van de verzameluitkering in 2009

Met de invoering van de nieuwe financiële verhoudingswet geldt met ingang van het begrotingsjaar 2009 de verzameluitkering. De verzameluitkering is een bijzondere vorm van een specifieke uitkering en maakt dus geen onderdeel uit van het gemeentefonds. Per vakminister is maximaal één verzameluitkering mogelijk. De verzameluitkering geldt voor alle financieel geringe bedragen die het Rijk verstrekt aan medeoverheden. Een uitkering kan dus bestaan uit meerdere bijdragen voor verschillende beleidsthema's. De medeoverheden hoeven de bijdragen niet per beleidsthema besteden, maar kunnen de bijdragen besteden aan de brede doelstelling van de verzameluitkering.

De betreffende vakminister is verantwoordelijk voor het beschikbaar stellen van de financiële middelen en de verdeling daarvan. Uit efficiëncyoverwegingen is de rijksuitvoering van de verzameluitkering bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gelegd. Bij de verzameluitkering zijn bestedings- en verantwoordingsvoorschriften geminimaliseerd. Hiermee wordt een substantiële afname van het aantal specifieke uitkeringen gerealiseerd en worden de bestuurslasten beperkt.

Medeoverheden die in januari 2009 middelen als onderdeel van de verzameluitkering ontvangen worden hierover eind 2008 door het ministerie van BZK geïnformeerd.

BIJLAGEN

Decembercirculaire gemeentefonds van 2008

Bijlage 1

Verdeeltabellen 2008 en 2009

Tabel 1: Verdeeltabel 2008 (stand december 2008; bedragen in € in basis)

maatstaven en uitkeringsfactor	b.p.e. 2008 (stand sep. 2008)	wijzigingen sinds sep. 2008	bedragen per eenheid 2008
OZB (woning eigenaar, eenheden van € 2500)	-2,25		-2,25
OZB (niet woningen gebruiker, eenheden van € 2500)	-2,40		-2,40
OZB (niet woningen eigenaar, eenheden van € 2500)	-2,98		-2,98
inwoners	128,54	0,34	128,88
kernen met minstens 500 adressen	28.180,76		28.180,76
OZB waarde niet woningen (in mln)	312,00		312,00
jongeren	220,27	0,86	221,13
ouderen	80,37		80,37
ouderen 75-85 jaar	26,67		26,67
wadden, t/m 2500 inwoners	189,02		189,02
wadden, van 2501 t/m 7500 inwoners	147,72		147,72
wadden, vanaf 7501 inwoners	32,56		32,56
huishoudens met laag inkomen	87,52		87,52
huishoudens met laag inkomen (drempel)	355,95		355,95
bijstandsontvangers	1.453,86		1.453,86
ABW schaalnadeel	113.374,14		113.374,14
ABW schaalvoordeel	3.746,39		3.746,39
uitkeringsontvangers	106,98		106,98
minderheden	304,15		304,15
eenouderhuishoudens	141,27		141,27
klantenpotentieel lokaal	51,19		51,19
klantenpotentieel regionaal	15,27	-0,06	15,21
leerlingen (V)SO	315,82		315,82
leerlingen VO	420,97		420,97
extra groei leerlingen VO	221,81		221,81
extra groei jongeren	169,94		169,94
land	31,05	0,45	31,50
land *% slechte grond	-2,20		-2,20
land *bodemfactor gemeente	26,10		26,10
binnenwater	36,78		36,78
buitenwater	22,93		22,93
oppervlak bebouwing	472,35	25,71	498,06
opp. bebouwing kern *bodemfactor kern	3.257,03		3.257,03
opp. beb. buitengebied *bf. buitengebied	1.619,57		1.619,57
woonruimten	165,90	1,26	167,16
woonruimten *bodemfactor kern	26,46		26,46
woonruimten *% slechte grond	24,26		24,26
opp. historische kernen, <40 ha	3.167,51		3.167,51
opp. historische kernen, 40-64 ha	6.845,46		6.845,46
opp. historische kernen, >64 ha	15.381,17		15.381,17
lengte historisch water	14,71		14,71
bewoonde oorden 1930	30,80		30,80
hist.woningen in bewoonde oorden	87,70		87,70
ISV (a)	17.656.399,71		17.656.399,71
ISV (b)	11.059.052,24		11.059.052,24
omgevingsadressendichtheid (OAD)	62,53	0,12	62,65
OAD *% slechte grond	0,41		0,41
oeverlengte * bodemfactor gemeente	6,76		6,76
oeverlengte *dichtheid *bf. gemeente	3,46		3,46
kernen	8.890,17		8.890,17
kernen *bodemfactor buitengebied	14.688,30		14.688,30
bedrijfsvestigingen	103,59	5,75	109,34
vast bedrag voor iedere gemeente ¹	247.664,13	566,30	248.230,43
vast bedrag voor Amsterdam	187.647.603,24	747.518,41	188.395.121,65
vast bedrag voor Rotterdam	106.906.600,37	1.359.124,38	108.265.724,75
vast bedrag voor Den Haag	80.566.478,03	679.562,19	81.246.040,22
vast bedrag voor Utrecht	44.609.238,52	679.562,19	45.288.800,71
vast bedrag Waddengemeenten	149.950,63		149.950,63
herindeling (per gemeente)	1.585.065,00		1.585.065,00
herindeling (per inwoner)	53,29		53,29
uitkeringsfactor	1,473	-0,002	1,471

¹ Vanaf 2006 ontvangt Baarle Nassau twee maal het vaste bedrag.

08122008

**Tabel 2: Wijzigingen bedragen per eenheid verdeelmaatstaven per cluster
(in €) alsmede wijzigingen uitkeringsfactor voor 2008**

maatstaven	wijzigingen sinds sep. 2008	alge- mene mutaties	cluster werk & inkomen	cluster zorg	cluster kunst & ontsp.	cluster groen	cluster fysiek milieu
inwoners	0,34						0,34
jongeren	0,86			0,86			
klantenpotentieel regionaal	-0,06						-0,06
land	0,45						0,45
oppervlak bebouwing	25,71						25,71
woonruimten	1,26						1,26
omgevingsadressendichtheid (OAD)	0,12						0,12
bedrijfsvestigingen	5,75						5,75
vast bedrag voor iedere gemeente	566,30						566,30
vast bedrag voor Amsterdam	747.518,41		679.562,19		67.956,22		
vast bedrag voor Rotterdam	1.359.124,38		679.562,19			679.562,19	
vast bedrag voor Den Haag	679.562,19		679.562,19				
vast bedrag voor Utrecht	679.562,19		679.562,19				
uitkeringsfactor	-0,002	-0,002					

Tabel 3: Verdeeltabel 2009 (stand december 2008; bedragen in € in basis)

maatstaven en uitkeringsfactor	b.p.e. 2009 (stand sep. 2008)	wijzigingen sinds sep. 2008	bedragen per eenheid 2009
OZB (woning eigenaar)	-0,0884%		-0,0884%
OZB (niet woningen gebruiker)	-0,0962%		-0,0962%
OZB (niet woningen eigenaar)	-0,1194%		-0,1194%
inwoners	129,39	0,43	129,82
kernen met minstens 500 adressen	28.180,76		28.180,76
OZB waarde niet woningen (in mln)	312,00		312,00
jongeren	220,38	0,06	220,44
ouderen	80,80		80,80
ouderen 75-85 jaar	26,80		26,80
wadden, t/m 2500 inwoners	189,02		189,02
wadden, van 2501 t/m 7500 inwoners	147,72		147,72
wadden, vanaf 7501 inwoners	32,56		32,56
huishoudens met laag inkomen	87,28	0,07	87,35
huishoudens met laag inkomen (drempel)	358,38	0,15	358,53
bijstandsontvangers	1.523,95	0,76	1.524,71
ABW schaalnadeel	112.512,35	35,02	112.547,37
ABW schaalvoordeel	3.715,56	2,89	3.718,45
uitkeringsontvangers	105,35	0,03	105,38
minderheden	300,63	0,10	300,73
eenouderhuishoudens	141,95	0,12	142,07
klantenpotentieel lokaal	51,20	0,01	51,21
klantenpotentieel regionaal	15,29		15,29
leerlingen (V)SO	315,82		315,82
leerlingen VO	433,31	0,01	433,32
extra groei leerlingen VO	221,81		221,81
extra groei jongeren	169,94		169,94
land	31,94	0,06	32,00
land *% slechte grond	-2,20	0,07	-2,13
land *bodemfactor gemeente	26,82	0,03	26,85
binnenwater	37,50		37,50
buitenwater	22,93	0,02	22,95
oppervlak bebouwing	472,35	0,77	473,12
opp. bebouwing kern *bodemfactor kern	3.257,03	8,53	3.265,56
opp. beb. buitengebied *bf. buitengebied	1.619,57	3,44	1.623,01
woonruimten	170,39	1,00	171,39
woonruimten *bodemfactor kern	26,46	0,17	26,63
woonruimten *% slechte grond	24,26	0,21	24,47
opp. historische kernen, <40 ha	3.167,51	23,85	3.191,36
opp. historische kernen, 40-64 ha	6.845,46	23,42	6.868,88
opp. historische kernen, >64 ha	15.381,17	24,28	15.405,45
lengte historisch water	14,71	0,09	14,80
bewoonde oorden 1930	30,80	0,04	30,84
hist.woningen in bewoonde oorden	87,70		87,70
ISV (a)	17.656.399,71	33.104,07	17.689.503,78
ISV (b)	11.059.052,24	11.034,69	11.070.086,93
omgevingsadressendichtheid (OAD)	62,60		62,60
OAD *% slechte grond	0,41	-0,03	0,38
oeverlengte * bodemfactor gemeente	6,76	0,05	6,81
oeverlengte *dichtheid *bf. gemeente	3,46	0,01	3,47
kernen	8.900,51	29,44	8.929,95
kernen *bodemfactor buitengebied	14.688,30	28,71	14.717,01
bedrijfsvestigingen	112,87	0,18	113,05
vast bedrag voor iedere gemeente ¹	246.359,68	472,94	246.832,62
vast bedrag voor Amsterdam	187.647.603,24	171.894,95	187.819.498,19
vast bedrag voor Rotterdam	105.110.518,29	122.782,11	105.233.300,40
vast bedrag voor Den Haag	80.566.478,03	98.225,69	80.664.703,72
vast bedrag voor Utrecht	44.609.238,52	49.112,84	44.658.351,36
vast bedrag Waddengemeenten	149.950,63		149.950,63
herindeling (per gemeente)	1.585.065,00	660.375,00	2.245.440,00
herindeling (per inwoner)	53,29		53,29
uitkeringsfactor	1,592		1,592

¹ Vanaf 2006 ontvangt Baarle Nassau twee maal het vaste bedrag.

Tabel 4: Wijzigingen bedragen per eenheid verdeelmaatstaven per cluster
(in €) alsmede wijzigingen uitkeringsfactor voor 2009

maatstaven	wijzigingen september 2008	cluster werk & inkomen	cluster zorg	cluster educatie	cluster kunst & ontsp.	cluster groen	cluster VHROSV	cluster oudheid	cluster riolering	cluster reiniging	cluster wegen en water	cluster OOV	cluster fysiek milieu	cluster bevolkingszaken	cluster bestuursorganen	cluster overig
inwoners	0,43		0,16		0,01	0,05				0,10	0,05			0,01		0,05
jongeren	0,06		0,03	0,03												
huishoudens met laag inkomen	0,07	0,02						0,05								
huishoudens met laag inkomen (drempel)	0,15	0,04	0,11													
bijstandsonvangers	0,78	0,67	0,09													
ABW schaalnadeel	35,02	35,02														
ABW schaalvoordeel	2,89	2,89														
utkeringsontvangers	0,03	0,01	0,02													
minderheden	0,10		0,08											0,02		
eenouderhuishoudens	0,12		0,12													
klientenpotentieel lokaal	0,01										0,01					
leerlingen VO	0,01			0,01												
land	0,06						0,01		0,05							
land *% slechte grond	0,07								0,07							
land *bodemfactor gemeente	0,03										0,03					
buitenwater	0,02											0,02				
oppervlak bebouwing	0,77											0,47	0,30			
opp. bebouwing kern *bodemfactor kern	8,53										8,53					
opp. beb. buitengebied *bf. buitengebied	3,44										3,44					
woonruimten	1,00	0,01				0,10	0,11		0,28	0,21	0,07	0,06	0,02			0,14
woonruimten *bodemfactor kern	0,17										0,17					
woonruimten *% slechte grond	0,21								0,21							
opp. historische kernen, <40 ha	23,85								23,85							
opp. historische kernen, 40-64 ha	23,42								23,42							
opp. historische kernen, >64 ha	24,28								24,28							
lengte historisch water	0,09										0,09					
bewoonde oorden 1930	0,04								0,04							
ISV (a)	33.104,07						33.104,07									
ISV (b)	11.034,69						11.034,69									
omgevingsadressendichtheid (OAD)	0,00		0,01						-0,05		0,04					
OAD *% slechte grond	-0,03								-0,03							
oeverlengte * bodemfactor gemeente	0,05										0,05					
oeverlengte *dichtheid *bf. gemeente kernen	0,01										0,01					
kernen *bodemfactor buitengebied	29,44			4,83								24,81				
kernen *bodemfactor buitengebied	28,71										28,71					
bedrijfsvestigingen	0,18										0,05	0,02	0,11			
vast bedrag voor iedere gemeente	472,94						49,93					139,14	19,07	42,57		222,23
vast bedrag voor Amsterdam	171.894,95															171.894,95
vast bedrag voor Rotterdam	122.782,11															122.782,11
vast bedrag voor Den Haag	98.225,69															98.225,69
vast bedrag voor Utrecht	49.112,84															49.112,84
herindeling (per gemeente)	680.375,00															680.375,00

80022180

Bijlage 2

Overzicht decentralisatie-uitkering stemproces 2008

Decentralisatie-uitkering stemproces 2008

Gemeente	Bedrag	Gemeente	Bedrag	Gemeente	Bedrag
Aa en Hunze	6.636,00	Graft-De Rijp	1.869,63	Noord-Beveland	8.843,02
Aalten	13.614,00	Groesbeek	13.392,00	Noordwijk	24.550,91
Abcoude	4.623,00	Guilpen-Wittern	16.775,00	Nunspeet	4.396,00
Achtkarspelen	24.237,34	Haarlem	20.401,00	Oldebroek	19.048,77
Albrandswaard	16.258,26	Haarlemmermeer	111.127,63	Oldenzaal	25.052,00
Alkmaar	87.723,84	Halderberge	13.432,08	Olst-Wijhe	13.859,28
Almere	61.723,00	Hardenberg	51.880,27	Opsterland	9.214,83
Ameland	5.277,00	Hardinxveld-Giessendam	6.761,34	Oudewater	7.368,19
Apeldoorn	119.072,00	Harenkarspel	989,66	Overbetuwe	16.278,00
Arcen en Velden	3.450,00	Harlingen	8.136,00	Pijnacker-Nootdorp	33.336,00
Arnhem	203.369,92	Hattum	7.250,00	Putten	20.727,00
Asten	14.500,00	Heemskerk	19.039,00	Raalte	750,79
Baarle-Nassau	6.520,00	Heerenveen	42.058,33	Reeuwijk	24.716,00
Baarn	39.451,08	Heerhugowaard	59.188,54	Renkum	3.900,00
Barendrecht	29.540,00	Heerlen	13.066,00	Reusel-De Mierden	2.286,00
Barneveld	28.273,95	Heiden	0,00	Rhenen	14.506,00
Bedum	8.549,40	Helmond	8.160,00	Rijnwaarden	16.853,50
Beek	3.495,29	Hendrik-Ido-Ambacht	9.541,00	Rijswijk	48.170,41
Bennebroek	6.498,77	Hengelo	11.476,66	Roermond	60.105,31
Bergambacht	1.026,00	het Bilst	12.004,81	Rotterdam	547.000,00
Bergen (L)	4.591,45	Heusden	71.055,00	Rozendaal	1.600,00
Bemisse	20.522,00	Hillegom	5.542,54	Scheemda	17.110,52
Beuningen	24.351,39	Hilversum	66.609,02	Schinnen	7.479,34
Boarnsterhim	22.688,83	Horst aan de Maas	28.165,00	Schouwen-Duiveland	84.755,88
Boekel	6.474,66	Houten	33.459,40	s-Hertogenbosch	175.084,23
Boisward	1.836,00	Huizen	56.680,00	Sint-Oedenrode	16.275,00
Borne	562,69	Kampen	4.204,11	Sittard-Geleen	32.567,53
Bronckhorst	9.626,76	Katwijk	7.258,00	Sluis	9.528,24
Brummen	28.751,52	Kerkrade	23.359,23	Sneek	8.033,33
Bunnik	10.410,53	Kessel	8.290,53	Soest	34.058,56
Bunschoten	24.042,84	Kollumerland	27.250,00	Stadskanaal	5.985,22
Buren	24.007,00	Landgraaf	18.441,79	Steenwijkerland	52.444,45
Bussum	61.148,54	Lansingerland	8.199,89	Stein	14.203,69
Coevorden	35.627,42	Leeuwarden	85.332,30	Strijen	5.229,59
Cromstrijen	7.823,50	Leidschendam-Voorburg	25.740,78	Terneuzen	15.078,51
Dalfsen	9.058,41	Lelystad	11.149,00	Teylingen	2.720,00
De Ronde Venen	6.461,92	Leusden	33.586,25	Twenterand	20.737,58
De Wolden	5.571,00	Liesveld	9.400,00	Ubbergen	1.788,00
Den Haag	58.101,00	Lingewaard	7.059,58	Urk	3.456,24
Deume	13.981,99	Lith	13.600,00	Utrechtse Heuvelrug	20.149,56
Deventer	44.058	Loenen	6.059,95	Voenendaal	38.742,18
Doesburg	29.070,00	Maarssen	6.566,71	Venlo	3.974,85
Dongeradeel	14.819,00	Maasdonk	8.586,37	Venray	3.705,75
Dordrecht	43.588,36	Maasgouw	11.200,00	Vianen	13.968,00
Duiven	19.418,00	Maassluis	12.159,38	Voorst	22.745,96
Echt-Susteren	638,35	Maastricht	23.522,84	Waddinxveen	33.950,00
Edam-Volendam	19.257,42	Medemblik	18.163,00	Wageningen	45.953,75
Ede	121.458,33	Meerto-Wanssum	19.500,00	Westerveld	4.356,00
Eemsmond	33.660,00	Menaldumadeel	20.608,52	Wierden	3.283,40
Emmen	9.563,75	Meppel	32.476,67	Wieringen	3.985,00
Enschede	5.880,00	Middelburg	10.501,45	Wijchen	16.784,62
Epe	3.016,59	Middelhamis	1.400,00	Wijk bij Duurstede	37.795,29
Ermelo	20.990,00	Mill en St. Hubert	1.072,17	Woudrichem	2.200,00
Geldermalsen	38.280,00	Millingen aan de Rijn	10.948,00	Wunseradiel	21.198,03
Geldrop-Mierlo	28.730,12	Montferland	7.845,63	Zeist	26.913,32
Gennep	21.720,00	Mook en Middelaar	12.424,88	Zoetermeer	9.705,08
Giessenlanden	13.357,33	Neder-Betuwe	11.454,00	Zulphen	32.792,00
Graafstroom	17.169,33	Nederweert	15.420,00	Zwartewaterland	11.290,29

Bijlage 3

Overzicht decentralisatie-uitkering Innovatietrajecten inburgering 2008

Verdeling decentralisatie-uitkering Innovatietrajecten 2008

Wijkgerichte aanpak

Alkmaar	€	200.000	
Almelo	€	200.000	
Leeuwarden	€	200.000	
Leiden	€	200.000	
Roermond	€	200.000	
Schiedam	€	200.000	
Utrecht	€	200.000	
Zoetermeer	€	<u>200.000</u>	
TOTAAL			€ 1.600.000

Inburgering en ondernemerschap

Haarlem	€	200.000	
Eindhoven	€	100.000	
Amsterdam	€	100.000	
Helmond	€	100.000	
Deventer	€	<u>100.000</u>	
TOTAAL			€ 600.000

Persoonlijk inburgeringsbudget

Almere	€	50.000	
Breda	€	50.000	
Delft	€	50.000	
Groningen	€	50.000	
Haarlem	€	50.000	
s-Hertogenbosch	€	50.000	
Tilburg	€	<u>50.000</u>	
TOTAAL			€ 350.000

Bijlage 4

Overzicht integratie-uitkering WMO 2008

Overzicht WMO 2008

gemeente	WMO_2008 (stand dec.)	WMO_2008 (stand sep.)	verschil
Aa en Hunze	2.461.927	2.443.148	18.779
Aalburg	780.247	774.454	5.793
Aalsmeer	1.920.339	1.906.405	13.934
Aalten	2.791.705	2.770.574	21.131
Abcoude	599.964	595.819	4.145
Achtkarspelen	2.578.845	2.558.469	20.376
Alblasserdam	1.875.766	1.862.597	13.169
Albrandswaard	1.219.099	1.211.277	7.822
Alkemade	993.668	986.415	7.253
Alkmaar	9.209.860	9.154.111	55.749
Almelo	7.593.797	7.541.727	52.070
Almere	9.342.768	9.291.028	51.740
Alphen aan den Rijn	4.974.695	4.949.292	25.403
Alphen-Chaam	623.128	618.534	4.594
Ameland	269.066	267.380	1.686
Amersfoort	10.761.922	10.702.211	59.711
Amstelveen	8.490.496	8.437.232	53.264
Amsterdam	68.551.843	68.481.408	70.435
Andijk	503.900	500.302	3.598
Anna Paulowna	929.354	922.531	6.823
Apeldoorn	15.456.398	15.356.270	100.128
Appingedam	1.765.209	1.752.138	13.071
Arcen en Velden	689.226	684.211	5.015
Arnhem	14.014.924	13.932.756	82.168
Assen	6.137.387	6.097.855	39.532
Asten	1.292.141	1.282.917	9.224
Baarle-Nassau	679.711	674.628	5.083
Baarn	3.327.383	3.306.011	21.372
Barendrecht	2.223.393	2.211.145	12.248
Barneveld	2.970.078	2.949.213	20.865
Bedum	985.577	978.801	6.776
Beek	1.810.559	1.796.892	13.667
Beemster	789.815	784.166	5.649
Beesel	1.061.893	1.054.306	7.587
Bellingwedde	1.344.840	1.334.046	10.794
Bennebroek	657.567	652.951	4.616
Bergambacht	732.699	727.328	5.371
Bergeijk	1.251.735	1.242.396	9.339
Bergen L	1.312.592	1.302.377	10.215
Bergen NH	3.181.825	3.158.335	23.490
Bergen op Zoom	6.489.516	6.446.503	43.013
Berkelland	3.987.043	3.956.446	30.597
Bernheze	1.947.548	1.933.092	14.456
Bernisse	847.785	841.508	6.277
Best	1.817.666	1.806.089	11.577
Beuningen	1.541.916	1.531.546	10.370
Beverwijk	4.092.170	4.066.591	25.579
Binnenmaas	2.057.368	2.041.895	15.473
Bladel	1.295.778	1.286.623	9.155
Blaricum	758.009	752.789	5.220
Bloemendaal	1.606.655	1.595.483	11.172
Boamsterhim	1.491.604	1.480.193	11.411
Bodegraven	1.329.691	1.321.034	8.657
Boekel	659.538	654.831	4.707
Bolsward	1.105.058	1.097.387	7.671
Borger-Odoorn	2.460.032	2.440.340	19.692
Borne	1.708.801	1.696.773	12.028
Borsele	1.732.318	1.718.741	13.577
Boskoop	1.015.910	1.008.894	7.016
Boxmeer	2.163.095	2.147.106	15.989

Overzicht WMO 2008

gemeente	WMO_2008 (stand dec.)	WMO_2008 (stand sep.)	verschil
Boxtel	2.515.394	2.498.276	17.118
Breda	15.819.681	15.721.573	98.108
Breukelen	1.141.697	1.133.448	8.249
Brielle	1.037.336	1.030.460	6.876
Bronckhorst	3.483.589	3.455.853	27.736
Brummen	1.965.291	1.951.024	14.267
Brunssum	4.149.781	4.120.036	29.745
Bunnik	962.902	955.945	6.957
Bunschoten	1.023.867	1.017.192	6.675
Buren	1.610.252	1.597.622	12.630
Bussum	3.815.384	3.790.496	24.888
Capelle aan den IJssel	5.887.751	5.852.356	35.395
Castricum	2.979.131	2.958.200	20.931
Coevorden	3.610.104	3.581.935	28.169
Cranendonck	1.555.937	1.544.237	11.700
Cromstrijen	928.784	922.094	6.690
Cuijk	1.968.895	1.954.524	14.371
Culemborg	1.879.991	1.867.914	12.077
Dalfsen	1.865.020	1.850.751	14.269
Dantumadeel	1.959.367	1.944.187	15.180
De Bilt	4.772.612	4.737.431	35.181
De Marne	1.195.222	1.185.740	9.482
De Ronde Venen	2.140.777	2.125.867	14.910
De Wolden	2.205.087	2.187.575	17.512
Delft	8.724.389	8.686.024	38.365
Delfzijl	3.198.124	3.173.595	24.529
Den Helder	5.700.327	5.666.087	34.240
Deurne	2.529.619	2.512.079	17.540
Deventer	9.242.055	9.181.422	60.633
Diemen	1.870.473	1.859.871	10.602
Dinkelland	1.950.974	1.936.043	14.931
Dirksland	718.850	713.546	5.304
Doersburg	1.094.371	1.086.476	7.895
Doetinchem	5.712.099	5.671.351	40.748
Dongen	1.887.837	1.874.962	12.875
Dongeradeel	2.505.945	2.486.534	19.411
Dordrecht	11.801.160	11.731.839	69.321
Drechterland	1.248.018	1.238.688	9.330
Drimmelen	2.010.881	1.996.677	14.204
Dronten	2.371.876	2.355.102	16.774
Druuten	1.377.217	1.368.232	8.985
Duiven	1.581.920	1.571.415	10.505
Echt-Susteren	3.443.143	3.417.640	25.503
Edam-Volendam	1.793.186	1.782.041	11.145
Ede	8.245.245	8.192.238	53.007
Eemnes	489.992	486.919	3.073
Eemsumond	1.871.202	1.856.389	14.813
Eersel	1.487.717	1.477.367	10.350
Eijsden	854.282	848.066	6.216
Eindhoven	22.109.610	21.977.711	131.899
Elburg	1.486.941	1.476.294	10.647
Emmen	12.297.206	12.202.863	94.343
Enkhuizen	1.764.053	1.751.794	12.259
Enschede	16.484.706	16.378.685	106.021
Epe	3.377.385	3.351.493	25.892
Ermelo	2.695.845	2.680.036	15.809
Etten-Leur	3.041.859	3.022.465	19.394
Ferwerderadiel	774.049	768.119	5.930
Franekeradeel	2.054.982	2.039.569	15.413
Gaasterlan-Sleat	1.057.696	1.049.473	8.223

Overzicht WMO 2008

gemeente	WMO_2008 (stand dec.)	WMO_2008 (stand sep.)	verschil
Geertruidenberg	1.615.081	1.604.132	10.949
Geldermalsen	1.777.988	1.765.157	12.831
Geldrop-Mierlo	3.274.520	3.251.621	22.899
Gemert-Bakel	2.169.276	2.153.421	15.855
Gennep	1.988.795	1.976.821	11.974
Giessenlanden	875.089	868.503	6.586
Gilze en Rijen	1.774.645	1.762.243	12.402
Goedereede	749.868	744.484	5.384
Goes	4.385.425	4.354.352	31.073
Goirle	1.507.974	1.498.015	9.959
Gorinchem	3.446.096	3.423.133	22.963
Gouda	6.052.580	6.017.926	34.654
Graafstroom	547.778	543.735	4.043
Graft-De Rijp	475.958	472.603	3.355
Grave	1.083.566	1.077.049	6.517
Groesbeek	2.112.112	2.096.981	15.131
Groningen	15.773.167	15.710.198	62.969
Grootegast	964.565	957.125	7.440
Gulpen-Wittem	1.369.802	1.359.024	10.778
Haaksbergen	1.875.160	1.862.102	13.058
Haaren	1.218.344	1.210.843	7.501
Haarlem	16.084.156	15.997.662	86.494
Haarlemmerliede Spaarnw	450.954	447.827	3.127
Haarlemmermeer	7.717.155	7.672.302	44.853
Halderberge	2.374.111	2.356.298	17.813
Hardenberg	4.515.535	4.481.481	34.054
Harderwijk	3.249.551	3.228.056	21.495
Hardinxveld-Giessendam	1.431.683	1.421.294	10.389
Haren	2.288.346	2.271.715	16.631
Harenkarspel	1.170.845	1.162.206	8.639
Harlingen	1.585.100	1.573.905	11.195
Hatterum	1.016.930	1.009.576	7.354
Heemskerk	3.482.957	3.461.967	20.990
Heemstede	3.228.859	3.207.338	21.521
Heerde	1.671.626	1.659.112	12.514
Heerenveen	4.968.648	4.932.095	36.553
Heerhugowaard	3.075.132	3.058.311	16.821
Heerlen	12.559.817	12.472.464	87.353
Heeze-Leende	1.311.586	1.303.346	8.240
Heiloo	2.048.215	2.033.595	14.620
Helden	1.490.565	1.480.221	10.344
Hellendoorn	3.004.880	2.982.887	21.993
Hellevoetsluis	2.724.173	2.707.842	16.331
Helmond	7.463.465	7.414.121	49.344
Hendrik-Ido-Ambacht	1.439.976	1.431.195	8.781
Hengelo	8.438.526	8.381.612	56.914
Het Bildt	1.076.810	1.068.531	8.279
Heumen	1.128.884	1.120.964	7.920
Heusden	2.964.962	2.943.973	20.989
Hillegom	1.889.626	1.876.801	12.825
Hilvarenbeek	961.646	954.769	6.877
Hilversum	9.648.233	9.587.285	60.948
Hof van Twente	3.288.006	3.262.716	25.290
Hoogeveen	5.757.192	5.715.220	41.972
Hoogezand-Sappemeer	4.264.852	4.234.601	30.251
Hoorn	5.928.594	5.889.960	38.634
Horst aan de Maas	2.166.179	2.150.461	15.718
Houten	2.121.392	2.108.798	12.594
Huizen	3.499.452	3.477.916	21.536
Hulst	3.209.512	3.185.237	24.275

Overzicht WMO 2008

gemeente	WMO_2008 (stand dec.)	WMO_2008 (stand sep.)	verschil
IJsselstein	1.982.829	1.971.510	11.319
Jacobsvoude	672.366	667.463	4.903
Kampen	4.110.211	4.083.033	27.178
Kapelle	930.872	924.051	6.821
Katwijk	4.262.041	4.237.467	24.574
Kerkrade	6.691.711	6.643.861	47.850
Kessel	361.331	358.829	2.502
Koggenland	1.353.334	1.343.044	10.290
Kollumerland en Nwkruijsl	1.184.221	1.175.115	9.106
Korendijk	733.461	727.977	5.484
Krimpen aan den IJssel	2.214.801	2.200.853	13.948
Laarbeek	1.577.365	1.565.521	11.844
Landerd	1.029.623	1.022.035	7.588
Landgraaf	4.479.719	4.448.483	31.236
Landsmeer	803.208	797.635	5.573
Langedijk	1.598.362	1.587.118	11.244
Lansingerland	2.167.862	2.154.121	13.741
Laren	1.359.734	1.350.072	9.662
Leek	1.939.307	1.925.595	13.712
Leerdam	1.919.296	1.905.639	13.657
Leeuwarden	10.447.644	10.383.645	63.999
Leeuwarderadeel	822.999	817.262	5.737
Leiden	9.675.225	9.633.459	41.766
Leiderdorp	2.067.771	2.055.957	11.814
Leidschendam-Voorburg	8.451.436	8.401.894	49.542
Lelystad	4.961.242	4.929.477	31.765
Lemsterland	1.069.169	1.061.428	7.741
Leudal	2.850.266	2.828.068	22.198
Leusden	1.942.654	1.929.765	12.889
Liesveld	574.141	570.006	4.135
Lingewaai	705.738	700.483	5.255
Lingewaard	2.885.530	2.865.077	20.453
Lisse	1.825.711	1.813.423	12.288
Lith	431.907	428.813	3.094
Lifflenseradiel	764.416	758.562	5.854
Lochem	3.269.669	3.244.952	24.717
Loenen	661.517	656.621	4.896
Loon op Zand	1.822.358	1.809.377	12.981
Lopik	753.046	747.521	5.525
Loppersum	1.027.597	1.019.544	8.053
Losser	2.167.477	2.151.906	15.571
Maarsse	2.571.464	2.555.752	15.712
Maasbree	797.010	791.308	5.702
Maasdonk	797.328	791.338	5.990
Maasdriel	1.713.568	1.700.490	13.078
Maasgouw	2.582.452	2.564.021	18.431
Maassluis	2.840.405	2.822.742	17.663
Maastricht	14.308.136	14.217.227	90.909
Margraten	1.045.278	1.037.235	8.043
Marum	797.836	791.815	6.021
Medemblik	2.128.552	2.113.032	15.520
Meerlo-Wanssum	509.821	506.230	3.591
Meerssen	1.735.293	1.722.136	13.157
Meijel	430.020	427.071	2.949
Menaldumadeel	1.135.620	1.126.789	8.831
Mentenwolde	1.153.853	1.144.928	8.925
Meppel	3.065.596	3.044.606	20.990
Middelburg	5.005.969	4.973.669	32.300
Middelhamnis	1.723.952	1.712.062	11.890
Midden Drenthe	3.091.278	3.067.123	24.155

Overzicht WMO 2008

gemeente	WMO_2008 (stand dec.)	WMO_2008 (stand sep.)	verschil
Midden-Delfland	994.647	988.203	6.444
Mill en Sint Hubert	869.252	862.661	6.591
Millingen aan de Rijn	521.487	517.824	3.663
Moerdijk	2.792.936	2.772.152	20.784
Montferland	2.893.208	2.871.343	21.865
Montfoort U	732.329	727.312	5.017
Mook en Middelaar	657.841	653.096	4.745
Moordrecht	482.315	479.373	2.942
Muiden	521.197	517.469	3.728
Naarden	1.693.537	1.681.517	12.020
Neder-Betuwe	1.441.883	1.430.975	10.908
Nederlek	1.325.634	1.315.974	9.660
Nederweert	1.204.004	1.195.053	8.951
Neerijnen	848.635	842.091	6.544
Niedorp	727.445	722.046	5.399
Nieuwegein	4.114.859	4.091.003	23.856
Nieuwerkerk a/d IJssel	1.228.746	1.221.528	7.218
Nieuwkoop	1.833.907	1.821.339	12.568
Nieuw-Lekkerland	526.670	523.196	3.474
Nijefurd	1.102.823	1.094.305	8.518
Nijkerk	2.563.138	2.545.474	17.664
Nijmegen	15.452.995	15.362.499	90.496
Noord-Beveland	667.525	662.559	4.966
Noordenveld	2.997.054	2.974.289	22.765
Noordoostpolder	3.913.096	3.883.896	29.200
Noordwijk	2.356.772	2.343.608	13.164
Noordwijkerhout	1.359.127	1.349.760	9.367
Nuenen c.a.	1.388.018	1.378.767	9.251
Nunspeet	2.133.242	2.118.072	15.170
Nuth	1.548.492	1.536.579	11.913
Oegstgeest	1.649.305	1.639.291	10.014
Oirschot	1.162.769	1.154.608	8.161
Oisterwijk	2.201.196	2.185.563	15.633
Oldebroek	1.371.063	1.361.229	9.834
Oldenzaal	2.929.370	2.909.355	20.015
Olst-Wijhe	1.506.980	1.495.653	11.327
Ommen	1.455.992	1.444.965	11.027
Onderbanken	823.377	817.197	6.180
Oost Gelre	2.436.161	2.418.153	18.008
Oosterhout	4.267.498	4.239.203	28.295
Oostflakkee	854.529	848.194	6.335
Ooststellingwerf	2.820.971	2.799.066	21.905
Oostzaan	691.796	687.137	4.659
Opmeer	765.858	760.287	5.571
Opsterland	2.758.436	2.737.594	20.842
Oss	6.771.193	6.724.643	46.550
Oud-Beijerland	1.632.375	1.622.203	10.172
Oude IJsselstreek	3.721.334	3.692.926	28.408
Ouder-Amstel	1.145.518	1.137.780	7.738
Ouderkerk	603.463	599.179	4.284
Oudewater	743.400	738.203	5.197
Overbetuwe	2.764.295	2.744.110	20.185
Papendrecht	2.278.023	2.264.252	13.771
Pekela	1.729.581	1.716.072	13.509
Pijnacker-Nootdorp	2.062.657	2.051.073	11.584
Purmerend	7.415.587	7.370.582	45.005
Putten	1.744.777	1.732.023	12.754
Raalte	2.936.475	2.914.774	21.701
Reeuwijk	857.198	851.049	6.149
Reiderland	1.016.310	1.008.294	8.016

Overzicht WMO 2008

gemeente	WMO_2008 (stand dec.)	WMO_2008 (stand sep.)	verschil
Reimerswaal	1.826.901	1.812.804	14.097
Renkum	4.186.111	4.154.793	31.318
Renswoude	264.709	263.048	1.661
Reusel-De Mierden	856.331	850.058	6.273
Rheden	5.778.456	5.735.674	42.782
Rhenen	1.591.925	1.580.804	11.121
Ridderkerk	4.611.500	4.579.974	31.526
Rijnwaarden	878.681	872.022	6.659
Rijnwoude	1.106.792	1.098.874	7.918
Rijssen-Holten	2.808.525	2.788.601	19.924
Rijswijk	6.524.395	6.484.976	39.419
Roerdalen	1.828.171	1.813.927	14.244
Roermond	5.745.793	5.706.100	39.693
Roosendaal	7.123.580	7.075.640	47.940
Rotterdam	67.510.066	67.194.158	315.908
Rozenburg	1.003.595	996.915	6.680
Rozendaal	146.239	145.549	690
Rucphen	1.999.809	1.984.736	15.073
Schagen	1.823.997	1.811.401	12.596
Scheerda	1.473.330	1.461.746	11.584
Schermer	343.975	341.580	2.395
Scherpenzeel	591.688	587.728	3.960
Schiedam	8.098.313	8.055.969	42.344
Schiermonnikoog	151.216	150.428	788
Schijndel	1.725.595	1.713.445	12.150
Schinnen	1.172.337	1.163.476	8.861
Schoonhoven	979.228	972.627	6.601
Schouwen-Duiveland	3.291.496	3.266.178	25.318
Sevenum	526.075	522.368	3.707
's-Gravenhage	47.542.434	47.387.115	155.319
's-Hertogenbosch	11.770.795	11.700.619	70.176
Simpelveld	1.168.725	1.160.204	8.521
Sint-Anthonis	990.365	983.104	7.261
Sint-Michielsgestel	2.133.917	2.118.707	15.210
Sint-Oedenrode	1.310.471	1.300.719	9.752
Sittard-Geleen	11.333.695	11.253.623	80.072
Skarsterlan	2.266.532	2.249.724	16.808
Sliedrecht	2.845.787	2.827.393	18.394
Slochteren	1.206.328	1.196.866	9.462
Sluis	2.906.834	2.884.007	22.827
Smallingerland	5.921.546	5.879.984	41.562
Sneek	3.610.532	3.586.093	24.439
Soest	4.356.417	4.326.566	29.851
Someren	1.365.649	1.355.525	10.124
Son en Breugel	1.227.062	1.218.513	8.549
Spijkenisse	5.265.228	5.236.269	28.959
Stadskanaal	4.555.199	4.519.695	35.504
Staphorst	855.063	848.796	6.267
Stede Broec	1.575.063	1.564.400	10.663
Steenbergen	1.917.814	1.903.376	14.438
Steenwijkerland	4.386.570	4.352.826	33.744
Stein	2.703.725	2.683.502	20.223
Strijen	773.752	768.104	5.648
Ten Boer	539.247	535.337	3.910
Terneuzen	6.086.097	6.039.968	46.129
Terschelling	392.429	389.733	2.696
Texel	1.157.691	1.149.282	8.409
Teylingen	2.371.080	2.355.764	15.316
Tholen	2.065.679	2.049.628	16.051
Tiel	3.236.391	3.214.993	21.398

Overzicht WMO 2008

gemeente	WMO_2008 (stand dec.)	WMO_2008 (stand sep.)	verschil
Tilburg	18.293.082	18.194.419	98.663
Tubbergen	1.304.347	1.294.272	10.075
Twenterand	2.667.812	2.647.306	20.506
Tynaarlo	3.193.121	3.168.902	24.219
Tytsjerksteradiel	2.966.725	2.943.795	22.930
Ubbergen	1.010.286	1.002.783	7.503
Uden	3.204.473	3.182.837	21.636
Uitgeest	720.535	715.895	4.640
Uithoorn	2.080.814	2.067.160	13.654
Urk	695.485	691.293	4.192
Utrecht	21.563.789	21.476.095	87.694
Utrechtse Heuvelrug	5.040.187	5.003.364	36.823
Vaals	1.172.833	1.164.305	8.528
Valkenburg aan de Geul	1.954.176	1.939.268	14.908
Valkenswaard	2.977.853	2.957.107	20.746
Veendam	3.608.803	3.581.507	27.296
Veenendaal	4.890.110	4.859.878	30.232
Veere	1.759.583	1.746.285	13.298
Veghel	2.566.172	2.548.295	17.877
Veldhoven	3.426.019	3.404.704	21.315
Velsen	6.962.874	6.915.791	47.083
Venlo	9.608.719	9.543.498	65.221
Venray	3.172.328	3.150.806	21.522
Vianen	1.255.890	1.247.103	8.787
Vlaardingen	8.771.063	8.717.911	53.152
Vlagtwedde	2.331.080	2.312.757	18.323
Vlieland	129.915	129.287	628
Vlissingen	5.357.100	5.320.802	36.298
Vliet	748.951	743.684	5.267
Voerendaal	1.150.041	1.141.342	8.699
Voorschoten	2.062.551	2.048.861	13.690
Voorst	2.314.013	2.297.481	16.532
Vught	2.306.752	2.292.121	14.631
Waalre	1.406.264	1.395.921	10.343
Waalwijk	3.776.817	3.750.506	26.311
Waddinxveen	1.881.932	1.869.525	12.407
Wageningen	2.593.385	2.578.095	15.290
Wassenaar	2.689.482	2.670.747	18.735
Waterland	1.316.051	1.306.261	9.790
Weert	4.225.544	4.196.583	28.961
Weesp	1.787.331	1.775.605	11.726
Werkendam	1.750.812	1.737.914	12.898
Wervershoof	650.036	645.319	4.717
West Maas en Waal	1.461.358	1.450.136	11.222
Westerveld	2.044.607	2.028.527	16.080
Westervoort	1.030.160	1.023.350	6.810
Westland	6.965.903	6.920.846	45.057
Weststellingwerf	3.032.134	3.008.718	23.416
Westvoorne	1.069.323	1.061.710	7.613
Wierden	1.636.457	1.624.388	12.069
Wieringen	904.884	898.045	6.839
Wieringermeer	1.112.187	1.103.699	8.488
Wijchen	2.761.167	2.742.116	19.051
Wijdmeren	1.885.575	1.871.399	14.176
Wijk bij Duurstede	1.272.079	1.263.843	8.236
Winschoten	2.913.172	2.891.836	21.336
Winsum	1.061.100	1.053.317	7.783
Winterswijk	3.183.714	3.160.555	23.159
Woensdrecht	1.545.850	1.534.594	11.256
Woerden	3.037.302	3.017.347	19.955

Overzicht WMO 2008

gemeente	WMO_2008 (stand dec.)	WMO_2008 (stand sep.)	verschil
Wormerland	1.217.806	1.209.615	8.191
Woudenberg	903.614	897.876	5.738
Woudrichem	1.008.873	1.001.277	7.596
Wunseradiel	917.888	910.841	7.047
Wymbritseradiel	1.084.053	1.075.685	8.368
Zaanstad	13.097.319	13.011.874	85.445
Zaltbommel	1.763.770	1.750.624	13.146
Zandvoort	2.283.859	2.268.224	15.635
Zederik	929.589	922.458	7.131
Zeevang	448.150	444.982	3.168
Zeewolde	764.356	759.978	4.378
Zeist	7.011.464	6.966.624	44.840
Zevenaar	2.886.352	2.866.362	19.990
Zevenhuizen-Moerkapelle	763.501	757.942	5.559
Zijpe	755.760	750.117	5.643
Zoetermeer	7.986.321	7.947.124	39.197
Zoeterwoude	730.229	725.944	4.285
Zuidhorn	1.305.841	1.296.118	9.723
Zundert	1.948.928	1.934.289	14.639
Zutphen	4.723.907	4.692.158	31.749
Zwartewaterland	1.467.705	1.456.911	10.794
Zwijndrecht	4.534.352	4.504.467	29.885
Zwolle	9.681.971	9.623.832	58.139

Bijlage 5

Overzicht decentralisatie-uitkering SLOK 2009

Overzicht decentralisatie-uitkering SLOK 2009

<u>gemeente</u>	<u>geadviseerde uitkering</u>	<u>verdeling 2009 (42%)</u>	<u>verdeling 2010 (37%)</u>	<u>verdeling 2011 (21%)</u>
Hengelo	215.667	90.580,14	79.796,79	45.290,07
Raalte	127.615	53.598,30	47.217,55	26.799,15
Eindhoven	520.348	218.546,16	192.528,76	109.273,08
Zutphen	127.239	53.440,38	47.078,43	26.720,19
Tytsjerksteradiel	153.915	64.644,30	56.948,55	32.322,15
Assen	187.824	78.886,08	69.494,88	39.443,04
Huizen	74.413	31.253,46	27.532,81	15.626,73
Zaltbommel	79.998	33.599,16	29.599,26	16.799,58

Bijlage 6

Overzicht integratie-uitkering WMO 2009

Overzicht WMO 2009

gemeente	WMO_2009 (stand dec.)	WMO_2009 (stand sep.)	verschil
Aa en Hunze	2.529.446	2.510.893	18.553
Aalburg	803.181	797.455	5.726
Aalsmeer	1.970.696	1.956.922	13.774
Aalten	2.878.571	2.857.735	20.836
Abcoude	615.854	611.757	4.097
Achtkarspel	2.664.287	2.644.082	20.205
Alblasserdam	1.930.443	1.917.367	13.076
Albrandswaard	1.259.483	1.251.658	7.825
Alkmaar	9.509.961	9.455.289	54.672
Almelo	7.839.411	7.788.411	51.000
Almere	9.680.858	9.631.132	49.726
Alphen aan den Rijn	5.154.911	5.129.804	25.107
Alphen-Chaam	649.943	645.329	4.614
Ameland	277.671	276.000	1.671
Amersfoort	11.194.224	11.136.045	58.179
Amstelveen	8.747.465	8.694.744	52.721
Amsterdam	70.832.657	70.759.013	73.644
Andijk	517.822	514.275	3.547
Anna Paulowna	953.629	946.916	6.713
Apeldoorn	15.957.704	15.860.138	97.566
Appingedam	1.831.266	1.818.250	13.016
Arce en Velden	710.469	705.500	4.969
Arnhem	14.594.108	14.514.349	79.759
Assen	6.380.122	6.341.382	38.740
Asten	1.333.330	1.324.217	9.113
Baarle-Nassau	702.329	697.280	5.049
Baarn	3.410.648	3.389.493	21.155
Barendrecht	2.327.439	2.315.197	12.242
Barneveld	3.046.514	3.026.116	20.398
Bedum	1.013.770	1.007.057	6.713
Beek	1.863.498	1.849.982	13.516
Beemster	811.504	805.911	5.593
Beesel	1.097.868	1.090.364	7.504
Bellingwedde	1.387.606	1.376.904	10.702
Bergambacht	753.057	747.746	5.311
Bergeijk	1.292.312	1.283.054	9.258
Bergen L	1.355.946	1.345.800	10.146
Bergen NH	3.264.178	3.240.962	23.216
Bergen op Zoom	6.695.263	6.653.241	42.022
Berkelland	4.106.833	4.076.647	30.186
Bernheze	2.009.546	1.995.213	14.333
Bernisse	872.140	865.926	6.214
Best	1.873.697	1.862.293	11.404
Beuningen	1.585.952	1.575.695	10.257
Beverwijk	4.213.172	4.187.701	25.471
Binnenmaas	2.113.828	2.098.510	15.318
Bladel	1.335.648	1.326.576	9.072
Blancum	777.725	772.562	5.163
Bloemendaal	2.271.449	2.255.792	15.657
Boarnsterhim	1.536.285	1.524.999	11.286
Bodegraven	1.366.234	1.357.649	8.585
Boekel	680.339	675.676	4.663
Bolsward	1.135.135	1.127.609	7.526
Borger-Odoorn	2.540.454	2.520.918	19.536
Borne	1.766.500	1.754.572	11.928
Borsele	1.781.182	1.767.792	13.390
Boskoop	1.046.855	1.039.890	6.965
Boxmeer	2.231.435	2.215.644	15.791
Boxtel	2.615.618	2.598.524	17.094
Breda	16.300.107	16.204.558	95.549

Overzicht WMO 2009

gemeente	WMO_2009 (stand dec.)	WMO_2009 (stand sep.)	verschil
Breukelen	1.173.570	1.165.399	8.171
Brielle	1.066.384	1.059.566	6.818
Bronckhorst	3.580.405	3.553.038	27.367
Brummen	2.018.666	2.004.584	14.082
Brunssum	4.313.253	4.283.797	29.456
Bunnik	990.976	984.080	6.896
Bunschoten	1.052.611	1.046.023	6.588
Buren	1.661.773	1.649.236	12.537
Bussum	3.917.581	3.892.922	24.659
Capelle aan den IJssel	6.112.497	6.077.129	35.368
Castricum	3.061.969	3.041.255	20.714
Coevorden	3.717.818	3.690.060	27.758
Cranendonck	1.600.570	1.589.011	11.559
Cromstrijen	954.492	947.873	6.619
Cuijk	2.036.987	2.022.763	14.224
Culemborg	1.940.271	1.928.321	11.950
Dalfsen	1.903.134	1.889.221	13.913
Dantumadeel	2.021.315	2.006.295	15.020
De Bilt	4.907.572	4.872.771	34.801
De Marne	1.235.107	1.225.682	9.425
De Ronde Venen	2.199.353	2.184.603	14.750
De Wolden	2.269.098	2.251.803	17.295
Delft	8.963.391	8.925.105	38.286
Delfzijl	3.293.907	3.269.769	24.138
Den Helder	5.849.392	5.815.778	33.614
Deurne	2.611.353	2.594.060	17.293
Deventer	9.579.901	9.520.427	59.474
Diemen	1.925.291	1.914.645	10.646
Dinkelland	2.005.107	1.990.413	14.694
Dirksland	738.981	733.735	5.246
Doesburg	1.129.714	1.121.899	7.815
Doetinchem	5.906.060	5.866.179	39.881
Dongen	1.959.143	1.946.288	12.855
Dongeradeel	2.582.567	2.563.440	19.127
Dordrecht	12.243.116	12.174.850	68.266
Drechterland	1.284.595	1.275.361	9.234
Drimmelen	2.076.613	2.062.452	14.161
Dronten	2.437.421	2.420.979	16.442
Druuten	1.414.985	1.406.106	8.879
Duiven	1.628.062	1.617.777	10.285
Echt-Susteren	3.546.531	3.521.333	25.198
Edam-Volendam	1.843.690	1.832.661	11.029
Ede	8.517.984	8.466.093	51.891
Eemnes	503.667	500.624	3.043
Eemsmond	1.935.012	1.920.293	14.719
Eersel	1.527.597	1.517.368	10.229
Eijsden	879.018	872.870	6.148
Eindhoven	22.861.113	22.733.289	127.824
Eiburg	1.530.006	1.519.521	10.485
Emmen	12.698.727	12.605.922	92.805
Enkhuizen	1.811.347	1.799.273	12.074
Enschede	17.125.830	17.021.534	104.296
Epe	3.479.472	3.453.897	25.575
Ermelo	2.762.343	2.746.773	15.570
Etten-Leur	3.147.862	3.128.679	19.183
Ferwerderadiel	799.181	793.297	5.884
Franekeerdeel	2.116.182	2.101.023	15.159
Gaasterlan-Sleat	1.087.704	1.079.597	8.107
Geertruidenberg	1.663.859	1.653.008	10.851
Geldermalsen	1.828.572	1.815.924	12.648

Overzicht WMO 2009

gemeente	WMO_2009 (stand dec.)	WMO_2009 (stand sep.)	verschil
Geldrop-Mierlo	3.373.539	3.350.888	22.651
Gemert-Bakel	2.244.634	2.228.881	15.753
Gennep	2.047.048	2.035.125	11.923
Giessenlanden	897.856	891.361	6.495
Gilze en Rijen	1.842.518	1.830.101	12.417
Goedereede	770.870	765.545	5.325
Goes	4.507.469	4.477.063	30.406
Goirle	1.589.419	1.579.234	10.185
Gorinchem	3.551.270	3.528.568	22.702
Gouda	6.268.213	6.233.955	34.258
Graafstroom	564.393	560.390	4.003
Graft-De Rijp	489.943	486.622	3.321
Grave	1.113.183	1.106.725	6.458
Groesbeek	2.168.732	2.153.794	14.938
Groningen	16.352.704	16.292.107	60.597
Grootegaste	995.236	987.862	7.374
Gulpen-Wittem	1.410.578	1.399.907	10.671
Haaksbergen	1.928.823	1.916.024	12.799
Haaren	1.251.536	1.244.074	7.462
Haarlem	16.553.337	16.467.792	85.545
Haarlemmerliede Spaarnw	464.010	460.913	3.097
Haarlemmermeer	7.932.483	7.888.200	44.283
Haldenberge	2.442.959	2.425.324	17.635
Hardenberg	4.659.543	4.626.023	33.520
Hardenwijk	3.370.451	3.349.437	21.014
Hardinxveld-Giessendam	1.470.944	1.460.698	10.246
Haren	2.345.368	2.328.987	16.381
Harenkarspel	1.200.341	1.191.818	8.523
Harlingen	1.628.946	1.618.001	10.945
Hattum	1.046.488	1.039.219	7.269
Heemskerk	3.585.985	3.565.152	20.833
Heemstede	3.314.617	3.293.264	21.353
Heerde	1.721.095	1.708.727	12.368
Heerenveen	5.122.907	5.087.002	35.905
Heerhugowaard	3.165.363	3.148.894	16.469
Heerlen	12.980.711	12.894.716	85.995
Heeze-Leende	1.342.646	1.334.507	8.139
Helloo	2.103.535	2.089.110	14.425
Helden	1.540.667	1.530.450	10.217
Hellendoorn	3.090.494	3.069.026	21.468
Hellevoetsluis	2.802.984	2.786.907	16.077
Helmond	7.733.479	7.685.113	48.366
Hendrik-Ido-Ambacht	1.480.933	1.472.225	8.708
Hengelo	8.737.031	8.681.179	55.852
Het Bildt	1.108.920	1.100.737	8.183
Heumen	1.162.402	1.154.556	7.846
Heusden	3.055.636	3.035.031	20.605
Hillegom	1.941.386	1.928.674	12.712
Hilvarenbeek	1.008.601	1.001.639	6.962
Hilversum	9.913.844	9.853.799	60.045
Hof van Twente	3.383.842	3.358.896	24.946
Hoogeveen	5.962.275	5.920.910	41.365
Hoogezaand-Sappemeer	4.400.833	4.371.024	29.809
Hoorn	6.099.355	6.061.568	37.787
Horst aan de Maas	2.234.572	2.219.050	15.522
Houten	2.260.735	2.248.274	12.461
Huizen	3.597.298	3.575.997	21.261
Hulst	3.301.857	3.277.981	23.876
IJsselstein	2.077.874	2.066.607	11.267
Kaag en Braassem	1.657.862	1.645.841	12.021

Overzicht WMO 2009

gemeente	WMO_2009 (stand dec.)	WMO_2009 (stand sep.)	verschil
Kampen	4.231.903	4.205.324	26.579
Kapelle	957.202	950.493	6.709
Katwijk	4.389.512	4.365.272	24.240
Kerkrade	6.955.614	6.908.197	47.417
Kessel	373.195	370.714	2.481
Koggenland	1.389.669	1.379.503	10.166
Kollumerland en Nwkruiel	1.223.222	1.214.200	9.022
Korendijk	755.780	750.343	5.437
Krimpen aan den IJssel	2.282.975	2.269.054	13.921
Laarbeek	1.626.480	1.614.736	11.744
Landerd	1.062.612	1.055.079	7.533
Landgraaf	4.622.353	4.591.474	30.879
Landsmeer	825.154	819.631	5.523
Langedijk	1.643.196	1.632.124	11.072
Lansingerland	2.237.426	2.223.751	13.675
Laren	1.394.038	1.384.492	9.546
Leek	1.994.425	1.980.929	13.496
Leerdam	1.975.758	1.962.241	13.517
Leeuwarden	10.793.028	10.730.764	62.264
Leeuwarderadeel	845.725	840.074	5.651
Leiden	9.924.644	9.883.938	40.706
Leiderdorp	2.151.402	2.139.401	12.001
Leidschendam-Voorburg	8.665.321	8.616.169	49.152
Lelystad	5.145.414	5.114.364	31.050
Lemsterland	1.099.405	1.091.826	7.579
Leudal	2.936.290	2.914.330	21.960
Leusden	1.995.835	1.983.098	12.737
Liesveld	590.667	586.576	4.091
Lingewaal	728.047	722.833	5.214
Lingewaard	2.971.344	2.951.105	20.239
Lisse	1.876.720	1.864.542	12.178
Lith	446.979	443.901	3.078
Littenseradiel	785.903	780.124	5.779
Lochem	3.360.975	3.336.602	24.373
Loenen	680.592	675.747	4.845
Loon op Zand	1.876.649	1.863.784	12.865
Lopik	775.270	769.798	5.472
Loppersum	1.057.022	1.049.059	7.963
Losser	2.232.252	2.216.834	15.418
Maarsse	2.655.787	2.640.123	15.664
Maasbree	820.853	815.217	5.636
Maasdonk	822.378	816.436	5.942
Maasdriel	1.764.421	1.751.457	12.964
Maasgouw	2.651.074	2.632.861	18.213
Maassluis	2.920.626	2.903.088	17.538
Maastricht	14.809.044	14.719.655	89.389
Margraten	1.076.746	1.068.780	7.966
Marum	824.244	818.280	5.964
Medemblik	2.187.392	2.172.037	15.355
Meerlo-Wanssum	526.802	523.231	3.571
Meerssen	1.787.869	1.774.853	13.016
Meijel	444.514	441.590	2.924
Menaldumadeel	1.166.162	1.157.453	8.709
Menterwoide	1.198.313	1.189.400	8.913
Meppel	3.151.915	3.131.379	20.536
Middelburg	5.178.087	5.146.496	31.591
Middelharnis	1.771.590	1.759.811	11.779
Midden Drenthe	3.187.010	3.163.151	23.859
Midden-Delfland	1.058.518	1.052.064	6.454
Mill en Sint Hubert	898.255	891.708	6.547

Overzicht WMO 2009

gemeente	WMO_2009 (stand dec.)	WMO_2009 (stand sep.)	verschil
Millingen aan de Rijn	538.422	534.785	3.637
Moerdijk	2.868.115	2.847.571	20.544
Montferland	2.975.260	2.953.743	21.517
Montfoort U	754.203	749.224	4.979
Mook en Middelaar	678.384	673.681	4.703
Moordrecht	495.552	492.633	2.919
Muiden	535.859	532.172	3.687
Naarden	1.737.595	1.725.715	11.880
Neder-Betuwe	1.484.744	1.473.942	10.802
Nederlek	1.362.578	1.353.003	9.575
Nederweert	1.240.119	1.231.295	8.824
Neerijnen	873.146	866.674	6.472
Niedorp	746.668	741.346	5.322
Nieuwegein	4.278.818	4.255.264	23.554
Nieuwerkerk a/d IJssel	1.265.098	1.257.893	7.205
Nieuwkoop	1.877.875	1.865.454	12.421
Nieuw-Lekkerland	542.555	539.106	3.449
Nijefurd	1.134.420	1.126.017	8.403
Nijkerk	2.635.713	2.618.284	17.429
Nijmegen	16.052.314	15.964.511	87.803
Noord-Beveland	686.670	681.760	4.910
Noordenveld	3.087.316	3.064.867	22.449
Noordoostpolder	4.059.885	4.031.219	28.666
Noordwijk	2.416.074	2.402.992	13.082
Noordwijkerhout	1.396.291	1.387.004	9.287
Nuenen c.a.	1.431.254	1.422.099	9.155
Nunspeet	2.192.630	2.177.743	14.887
Nuth	1.594.921	1.583.120	11.801
Oegstgeest	1.701.181	1.691.168	10.013
Oirschot	1.203.156	1.195.025	8.131
Oisterwijk	2.269.735	2.254.247	15.488
Oldebroek	1.414.894	1.405.187	9.707
Oldenzaal	3.020.414	3.000.704	19.710
Olst-Wijhe	1.551.576	1.540.372	11.204
Ommen	1.502.594	1.491.754	10.840
Onderbanken	850.198	844.056	6.142
Oost Gelre	2.514.818	2.497.056	17.762
Oosterhout	4.426.273	4.398.455	27.818
Oostflakkee	880.206	873.924	6.282
Ooststellingwerf	2.911.407	2.889.732	21.675
Oostzaan	711.281	706.657	4.624
Opmeer	788.535	783.029	5.506
Opsterland	2.835.797	2.815.229	20.568
Oss	7.019.033	6.973.395	45.638
Oud-Beijerland	1.681.389	1.671.265	10.124
Oude IJsselstreek	3.825.306	3.797.426	27.880
Ouder-Amstel	1.175.493	1.167.815	7.678
Ouderkerk	621.097	616.851	4.246
Oudewater	763.259	758.121	5.138
Overbetuwe	2.875.412	2.855.479	19.933
Papendrecht	2.340.931	2.327.282	13.649
Pekela	1.787.387	1.774.037	13.350
Pijnacker-Nootdorp	2.121.690	2.110.098	11.592
Purmerend	7.646.068	7.601.770	44.298
Putten	1.793.714	1.781.184	12.530
Raalte	3.022.932	3.001.596	21.336
Reeuwijk	881.797	875.704	6.093
Reiderland	1.058.742	1.050.708	8.034
Reimerswaal	1.875.592	1.861.699	13.893
Renkum	4.301.864	4.270.922	30.942

Overzicht WMO 2009

gemeente	WMO_2009 (stand dec.)	WMO_2009 (stand sep.)	verschil
Renswoude	272.882	271.237	1.645
Reusel-De Mierden	882.101	875.898	6.203
Rheden	5.938.670	5.896.368	42.302
Rhemen	1.637.783	1.626.769	11.014
Ridderkerk	4.741.926	4.710.683	31.243
Rijnwaarden	904.321	897.739	6.582
Rijnwoude	1.140.613	1.132.746	7.867
Rijssen-Hoiten	2.890.095	2.870.585	19.510
Rijswijk	6.690.325	6.651.029	39.296
Roerdalen	1.888.356	1.874.218	14.138
Roermond	5.973.525	5.934.447	39.078
Roosendaal	7.377.816	7.330.720	47.096
Rotterdam	69.423.361	69.115.888	307.473
Rozendal	1.032.875	1.026.236	6.639
Rozendaal	151.063	150.377	686
Rucphen	2.067.027	2.052.086	14.941
Schagen	1.872.917	1.860.529	12.388
Scheemda	1.528.405	1.516.858	11.547
Schermer	353.218	350.858	2.360
Scherpenzeel	608.209	604.293	3.916
Schiedam	8.352.987	8.310.726	42.261
Schiermonnikoog	155.858	155.080	778
Schijndel	1.819.413	1.807.376	12.037
Schinnen	1.210.365	1.201.570	8.795
Schoonhoven	1.007.430	1.000.877	6.553
Schoouwen-Duiveland	3.379.992	3.354.988	25.004
Sevenum	543.502	539.829	3.673
's-Gravenhage	48.933.463	48.779.225	154.238
's-Hertogenbosch	12.191.017	12.122.586	68.431
Simpelveld	1.202.173	1.193.737	8.436
Sint-Anthonis	1.020.472	1.013.274	7.198
Sint-Michiëlgestel	2.202.320	2.187.194	15.126
Sint-Oedenrode	1.351.161	1.341.513	9.648
Sittard-Geleen	11.712.552	11.634.050	78.502
Skarsterlân	2.329.938	2.313.440	16.498
Sliedrecht	2.920.818	2.902.592	18.226
Slochteren	1.242.274	1.232.910	9.364
Sluis	2.990.000	2.967.467	22.533
Smallingerland	6.144.976	6.104.266	40.710
Sneek	3.719.758	3.695.870	23.888
Soest	4.473.470	4.444.042	29.428
Someren	1.411.714	1.401.676	10.038
Son en Breugel	1.260.607	1.252.174	8.433
Spijkenisse	5.467.065	5.438.464	28.601
Stadskanaal	4.736.257	4.700.975	35.282
Staphorst	880.539	874.421	6.118
Stede Broec	1.622.419	1.611.931	10.488
Steenbergen	1.973.768	1.959.484	14.284
Steenwijkerland	4.520.589	4.487.349	33.240
Stein	2.788.886	2.768.905	19.981
Strijen	796.774	791.175	5.599
Ten Boer	553.302	549.448	3.854
Terneuzen	6.271.303	6.225.939	45.364
Terschelling	403.040	400.395	2.645
Texel	1.193.661	1.185.359	8.302
Teylingen	2.439.667	2.424.498	15.169
Tholen	2.129.509	2.113.591	15.918
Tiel	3.378.323	3.357.263	21.060
Tilburg	18.801.257	18.705.721	95.536
Tubbergen	1.342.245	1.332.297	9.948

Overzicht WMO 2009

gemeente	WMO_2009 (stand dec.)	WMO_2009 (stand sep.)	verschil
Twenterand	2.697.911	2.678.101	19.810
Tynaarlo	3.283.439	3.259.531	23.908
Tytsjerksteradiel	3.055.931	3.033.282	22.649
Ubbergen	1.038.431	1.031.006	7.425
Uden	3.370.713	3.349.474	21.239
Uitgeest	742.424	737.810	4.614
Uithoorn	2.137.810	2.124.277	13.533
Urk	716.484	712.413	4.071
Utrecht	22.207.617	22.124.056	83.561
Utrechtse Heuvelrug	5.173.294	5.136.880	36.414
Vaals	1.208.043	1.199.598	8.445
Valkenburg aan de Geul	2.009.534	1.994.794	14.740
Valkenswaard	3.062.200	3.041.794	20.406
Veendam	3.744.461	3.717.437	27.024
Veenendaal	5.034.059	5.004.521	29.538
Veere	1.806.030	1.792.909	13.121
Veghel	2.651.756	2.634.122	17.634
Veldhoven	3.517.411	3.496.492	20.919
Velsen	7.191.392	7.144.911	46.481
Venlo	9.931.577	9.867.774	63.803
Venray	3.289.413	3.268.175	21.238
Vianen	1.292.317	1.283.619	8.698
Vlaardingen	9.059.811	9.006.966	52.845
Vlagtwedde	2.409.665	2.391.510	18.155
Vlieland	134.025	133.408	617
Vlissingen	5.514.286	5.478.747	35.539
Vlist	768.196	762.992	5.204
Voerendaal	1.186.169	1.177.535	8.634
Voorschoten	2.128.662	2.114.993	13.669
Voorst	2.372.018	2.355.714	16.304
Vught	2.379.624	2.365.091	14.533
Waalre	1.446.541	1.436.323	10.218
Waalwijk	3.923.950	3.898.068	25.882
Waddinxveen	1.940.259	1.927.925	12.334
Wageningen	2.668.392	2.653.407	14.985
Wassenaar	2.790.878	2.772.332	18.546
Waterland	1.350.765	1.341.087	9.678
Weert	4.360.264	4.331.843	28.421
Weesp	1.838.420	1.826.738	11.682
Werkendam	1.799.619	1.786.857	12.762
Wervershoof	669.889	665.216	4.673
West Maas en Waal	1.501.834	1.490.751	11.083
Westerveld	2.102.889	2.086.995	15.894
Westervoort	1.062.598	1.055.843	6.755
Westland	7.185.590	7.141.353	44.237
Weststellingwerf	3.122.364	3.099.293	23.071
Westvoorne	1.097.674	1.090.145	7.529
Wierden	1.683.774	1.671.897	11.877
Wieringen	929.419	922.682	6.737
Wieringermeer	1.144.193	1.135.801	8.392
Wijchen	2.844.195	2.825.537	18.658
Wijdemeren	1.934.705	1.920.695	14.010
Wijk bij Duurstede	1.313.854	1.305.679	8.175
Winschoten	3.006.252	2.985.196	21.056
Winsum	1.096.132	1.088.400	7.732
Winterswijk	3.285.290	3.262.479	22.811
Woensdrecht	1.591.785	1.580.654	11.131
Woerden	3.127.159	3.107.421	19.738
Wormerland	1.250.644	1.242.516	8.128
Woudenberg	928.987	923.297	5.690

Overzicht WMO 2009

gemeente	WMO_2009 (stand dec.)	WMO_2009 (stand sep.)	verschil
Woudrichem	1.039.658	1.032.125	7.533
Wunseradiel	943.743	936.800	6.943
Wymbritseradiel	1.113.930	1.105.673	8.257
Zaanstad	13.487.932	13.404.250	83.682
Zaltbommel	1.819.425	1.806.405	13.020
Zandvoort	2.343.447	2.327.938	15.509
Zederik	956.583	949.527	7.056
Zeevang	461.855	458.715	3.140
Zeewolde	787.472	783.172	4.300
Zeist	7.194.369	7.150.187	44.182
Zevenaar	2.966.682	2.947.029	19.653
Zevenhuizen-Moerkapelle	785.370	779.864	5.506
Zijpe	777.279	771.698	5.581
Zoetermeer	8.258.858	8.220.557	38.301
Zoeterwoude	753.761	749.464	4.297
Zuidhorn	1.346.767	1.337.134	9.633
Zundert	2.002.269	1.987.822	14.447
Zutphen	4.875.136	4.843.916	31.220
Zwartewaterland	1.508.783	1.498.150	10.633
Zwijndrecht	4.659.981	4.630.397	29.584
Zwolle	10.027.430	9.971.180	56.250